

VÄRDEGRUND ELLER VÄRDELÖS GRUND?

– EN UTVÄRDERING AV KRIMINALVÅRDENS
VÄRDEGRUND

Examensarbete – Kandidat Offentlig förvaltning

Therese Larsson
Isabell Skarhall

HT2015KOF05

HÖGSKOLAN I BORÅS

Svensk titel: Värdegrund eller värdelös grund? – En utvärdering av Kriminalvårdens värdegrund

Engelsk titel: Basic values or useless basic? – A valuation of the Correctional's basic values

Utgivningsår: 2016

Författare: Therese Larsson & Isabell Skarhall

Handledare: Osvaldo Salas

Abstract

The Swedish Correctional has throughout the years been a subject to criticism concerning the work inside the correctionals insitutions, and 2006 they implemented basic values to clarify the way to work inside the institutions to ensure that the work was beeing properly executed. Therefore the object of this essay has been to evaluate how two organizations, KRIS Halmstad and KRIS Kalmar, was experiencing the basic values and its fulfilling. The purpose has also been to examine if the implement has had a significans and if there were any differenses or similarities between the two organizations. Moreover was another object to examine the similarities between the Swedish and the American Correctional. Through two case studies three individuals from each organization has been interviewed, a total of six interviews. According to KRIS Halmstad there was no fulfilling of the basic values because merely a few parts were fulfilled. In KRIS Kalmar they were percieved as a bit better. There was a fulfilling of the basic values, though it was week. Because of the absense of fulfilling of the basic values according to KRIS Halmstad, no measures of the output could be done. According to KRIS Kalmar the implement has not had any significance as only two out of nine parts of the basic values has been improved. The essay is written in swedish.

Keywords: Correctional, Basic values, Effectiveness model

Sammanfattning

Kriminalvården har genom åren fått mycket kritik för hur arbetet på anstalterna bedrivs och implementerade 2006 en värdegrund för att förtydliga hur arbetet inne på anstalterna skulle utföras för att säkerställa att verksamheten bedrivs på rätt sätt. Syftet med uppsatsen var därför att undersöka hur två organisationer, KRIS Halmstad och KRIS Kalmar, upplevde Kriminalvårdens värdegrund och därmed undersöka hur de uppfattade måluppfyllelsen. Syftet var även att undersöka om implementeringen haft någon betydelse och om det fanns några skillnader mellan de två organisationerna. Dessutom var ett annat syfte att undersöka likheter mellan den svenska och den amerikanska Kriminalvården. Via två fallstudier har tre individer från varje organisation intervjuats, totalt sex intervjuer. Enligt KRIS Halmstad fanns det ingen måluppfyllelse då endast få delar av värdegrunden levdes upp till. I KRIS Kalmar uppfattades det som något bättre. Där fanns en måluppfyllelse, dock var den svag. Avsaknaden av måluppfyllelse enligt KRIS Halmstad innebar att ingen effektmätning kunde genomföras. Enligt KRIS Kalmar hade implementeringen inte någon betydelse då endast två av nio delmål förbättrades efter implementeringen. Uppsatsen är skriven på svenska.

Nyckelord: Kriminalvård, Värdegrund, Måluppfyllelsemodell

Tackord

Vi vill rikta ett stort tack till vår handledare Osvaldo Salas som ställt upp med stöttning och korrekturläsning. Vi vill även tacka de personer från KRIS Kalmar och KRIS Halmstad som med stor tålmodighet besvarat våra frågor och ställt upp med sin tid.

Borås 2016-01-04

Therese Larsson och Isabell Skarhall

Innehållsförteckning

1	Introduktion	- 1 -
1.1	Kriminalvården och deras värdegrund	- 2 -
1.2	Kriminellas revansch i samhället	- 2 -
1.3	Tidigare forskning	- 3 -
1.3.1	Utvärdering av den amerikanska Kriminalvården	- 3 -
1.4	Problemformulering	- 4 -
1.5	Syfte och frågeställningar	- 4 -
2	Metod	- 5 -
2.1	Kvantitativ datainsamling	- 5 -
2.2	Kvalitativ datainsamling via semistrukturerad intervju	- 5 -
2.3	Validitet	- 6 -
2.4	Fallstudie	- 6 -
2.5	Tematisering och dataanalys	- 7 -
3	Teoretiska utgångspunkter	- 8 -
3.1	Måluppfyllelsemodellen	- 8 -
3.1.1	Måluppfyllelsemodellens styrkor	- 8 -
3.1.2	Måluppfyllelsemodellens svagheter	- 9 -
3.2	Begreppsdefinition	- 10 -
3.2.1	Kvalitetsbegreppet inom Kriminalvården	- 10 -
3.2.2	Effektivitetsbegreppet	- 10 -
3.2.3	Säkerhetsbegreppet inom Kriminalvården	- 11 -
3.2.4	Begreppet positiv påverkan inom Kriminalvården	- 11 -
3.2.5	Kriminalvårdens samhällsuppdrag	- 11 -
4	Empiri	- 12 -
4.1	Presentation av intervjupersoner, KRIS Halmstad	- 12 -
4.2	Empiri för målöverensstämmelse, KRIS Halmstad	- 12 -
4.3	Empiri för effektmätning, KRIS Halmstad	- 14 -
4.4	Presentation av intervjupersoner, KRIS Kalmar	- 15 -
4.5	Empiri för målöverensstämmelse, KRIS Kalmar	- 15 -
4.6	Empiri för effektmätning, KRIS Kalmar	- 16 -
5	Analys	- 19 -
5.1	Mätning av målöverensstämmelse KRIS Halmstad	- 19 -
5.2	Mätning av målöverensstämmelse KRIS Kalmar	- 22 -
5.3	Effektmätning KRIS Halmstad	- 26 -
5.4	Effektmätning KRIS Kalmar	- 26 -
5.5	Jämförelse mellan organisationerna	- 28 -
5.6	Jämförelse med den amerikanska Kriminalvården	- 28 -
6	Diskussion	- 30 -
7	Slutsats, bidrag och framtida studier	- 33 -
7.1	Slutsats	- 33 -
7.2	Bidrag	- 33 -
7.3	Framtida studier	- 34 -
	Källförteckning	- 35 -
	Bilagor	- 37 -

1 Introduktion

Kriminalvården har genom åren fått ta emot kritik. Bland annat kritiserades de år 2009 av Europarådets kommitté mot tortyr och omänsklig behandling (CPT). Kriminalvården byggde nya säkerhetsbunkrar efter flertalet fritagningar år 2004. De fick sedan kritik från CPT för hur de placerade de intagna i säkerhetsbunkrarna. Det fanns intagna som satt i säkerhetsbunker i flera år, där prövningen av om de skulle fortsätta att sitta där till stora delar bara var en formalitet. CPT rekommenderade därför att en oberoende myndighet borde vara med i bedömningen om fortsatta skäl att hålla de intagna i säkerhetsbunkrar (Lisinski 2009).

År 2013 fick Kriminalvården kritik även från Justitieombudsmannen (JO) då de på anstalten Kirseberg rutinmässigt placerade intagna i isolering. JO menade att placering av de intagna i avskildhet är en av de mest ingripande åtgärderna. De underströk att placering i avskildhet måste ha lagstöd. Bland annat var det en intagen på en annan anstalt som i samband med att han skulle föras till Universitetssjukhuset i Lund spenderade två nätter på anstalten Kirseberg. Där placerades han på avskildhetsavdelningen, trots att huvudregeln lyder att en intagen ska ges möjligheten att vistas med andra intagna. Rummet var iskallt, saknade TV, radio och klocka. Han var dessutom tvungen att kissa i en flaska då ringklockan för att tillkalla personal var sönder. JO menade att det är oacceptabelt att anstalten har som rutin att placera de intagna i avskildhet (Wigerström 2013).

Anstalterna fick år 2013 dessutom utstå kritik för det våld som förekommer. På anstalten Kumla rapporterades det flest våldsbrott. Det framkom då att en del våld aldrig rapporterades då de intagna var för rädda för konsekvenserna av att rapportera till personalen. Kriminalvårdens säkerhetschef svarade på kritiken med att våldet förmodligen minskat men att det inte säkert gick att veta då de, när artikeln skrevs, precis infört ett nytt rapporteringssystem (DN 2013).

En annan kritik mot Kriminalvården är mot deras organisationsvillkor. De villkor som reglerar personalen inne på anstalterna beskrivs medföra en känsla av "vi-och-dem" mellan personal och intagna. Även jargongen på anstalterna beskrivs kunna påverka personalen så att de inte litar på de intagna, vilket kan leda till paranoia (Tracy 2004, ss. 509-533).

Då Kriminalvården är ett aktuellt ämne kommer deras värdegrund att utvärderas i denna uppsats. Genom tre intervjuer i två olika fallstudier, totalt sex intervjuer, kommer måluppfyllelsen av Kriminalvårdens värdegrund enligt före detta intagna som nu är anställda i KRIS Kalmar och KRIS Halmstad att utvärderas. Vi kommer dessutom undersöka KRIS-organisationernas åsikter kring betydelsen av värdegrundens implementering. Sedan kommer även en jämförelse mellan KRIS-organisationerna, samt en jämförelse mellan den svenska och amerikanska Kriminalvården att genomföras. Först beskrivs Kriminalvården och dess värdegrund, därefter beskrivs Kriminellas revansch i samhället (KRIS), för att öka förståelsen för verksamheterna. Sedan presenteras den tidigare forskningen, där en utvärdering av den amerikanska Kriminalvården redovisas. Därefter kommer uppsatsens problemformulering, följt av uppsatsens syfte och frågeställningar. Sedan presenteras uppsatsens olika metoder i uppdelade underrubriker. I avsnittet efter presenteras uppsatsens teoretiska utgångspunkter. Under rubriken empiri kommer svaren från intervjuerna att redovisas. Sedan analyseras dessa efter vår analysmodell under analysavsnittet. Resultatet kommer sedan att diskuteras under avsnittet diskussion, och arbetet avslutas med en slutsats.

1.1 Kriminalvården och deras värdegrund

Kriminalvården är en statlig myndighet som arbetar för att göra samhället säkrare, samt med att minska kriminella återfall. De har ansvar för frivård, häkten och fängelser. Dessutom ingår i deras uppdrag att transportera de intagna mellan häkte, domstol och anstalt. De transporterar även för Polisens och Migrationsverkets räkning (Kriminalvården Om Kriminalvården 2015). Kriminalvården har 33 häkten, 48 anstalter och 35 frivårdskontor. De har cirka 11 000 anställda. Den 1 oktober år 2014 satt drygt 4 300 personer i fängelse (Kriminalvården Om Kriminalvården 2015). I frivården, vilket innebär exempelvis att de är villkorligt frigivna eller övervakas med hjälp av fotboja (Kriminalvården Frivård 2015), avtjänar en majoritet av alla dömda sitt straff. De avtjänar därmed sitt straff utanför fängelset. Det utförs årligen cirka 80 000 transporter av Kriminalvården, där cirka 5 000 av dessa är utrikestransporter. Kriminalvården finansieras av statliga medel eftersom att de är en statlig myndighet, och deras budget i år (2015) är sammanlagt 8,2 miljarder kronor (Kriminalvården Om Kriminalvården 2015).

Kriminalvården tillhör Justitiedepartementets ansvarsområde, och lyder därmed under regeringen. De värnar om en human människosyn, samt om de intagnas integritet och rättssäkerhet. De intagna ska avtjäna sina straff på ett säkert sätt och det ska inte vara möjligt för dem att utföra brott under deras tid i Kriminalvården. Att minska återfall är ett sätt att öka säkerheten i samhället. Motiverande samtal, sysselsättning, behandlingsprogram och möjligheter för de intagna att förbättra bristande skolgång är metoder för att minska återfallen. Det Kriminalvården kallar för "Bättre ut" är att de intagna ska vara bättre rustade att klara ett liv utan kriminalitet och narkotika när de lämnar Kriminalvården (Kriminalvården Kriminalvårdens uppdrag 2015).

För att kritiken mot Kriminalvården skulle minska infördes en värdegrund som samtliga delar av organisationen ska efterleva. Värdegrunden är:

"I Kriminalvården samarbetar vi för kvalitet, effektivitet, säkerhet och positiv påverkan.

Vårt arbete ger klienterna möjligheter till utveckling och förändring. Vi är tydliga och korrekta samt goda förebilder.

Klientarbetet bygger på kunskap, smidighet och inlevelse utan avkall på den egna integriteten.

Vi känner ansvar för och är stolta över vårt samhällsuppdrag och är lojala med verksamhetens syfte och mål.

Vi känner engagemang och delaktighet i arbetet och förstår den egna arbetsinsatsens betydelse för helheten.

Vi utför vårt arbete så att förtroendet för Kriminalvården stärks." (Kriminalvården 2007).

1.2 Kriminellas revansch i samhället

KRIS är en ideell förening som bildades 1997, då 11 före detta intagna beslutade sig för att leva laglydigt. De fick en minibuss och betald bensin av Kriminalvården och började besöka anstalter för att förklara vad de gjorde och hur de kunde hjälpa de intagna. 1998 var första

gången de hämtade en intagen som blivit frisläppt, en så kallad muckhämtning. KRIS beskriver att de möter upp frisläppta för att stödja de som inte längre vill utföra kriminella handlingar. Det för att de frisläppta vanligtvis har stort kriminellt umgänge. KRIS bistår då med ett stöd, gemenskap och en bild av att det går att leva laglydigt, trots en kriminell bakgrund. De genomför cirka 2 000 besök per år på olika anstalter och har fyra ord de arbetar efter; hederlighet, drogfrihet, kamratskap och solidaritet (KRIS Bakgrund 2015).

KRIS finns även i Danmark, Finland, Vitryssland och Ryssland. Verksamheten i de olika KRIS-organisationerna skiljer sig åt men samtliga bygger på att hjälpa människor att få ordning på sina liv. Det finns inget krav på att medlemmarna ska ha varit intagna på anstalt, utan de beskriver att flertalet kommer direkt från gatan (KRIS Info 2015).

De två KRIS-organisationerna som kommer undersökas i uppsatsen är KRIS Halmstad och KRIS Kalmar. KRIS Halmstad startade år 2003 och har cirka 20 anställda. De har olika sociala företag kopplade till deras KRIS-organisation, bland annat har de en flyttfirma, bilverkstad och biltvätt, second hand-butik och café. De jobbar dessutom för Halmstads kommun som bygg- och bärhjälp på olika arenajobb. De ställer även upp på olika ideella arbeten (Intervju 1, Halmstad). KRIS Kalmar startade år 1999 och har tre anställda, två på heltid och en på deltid. De har sex stycken stödboenden i form av fem mindre lägenheter samt en större, som tillsammans utgör boenden för åtta personer. I våras (2015) startade de även KRIS mark- och anläggning där planen är att omvandla den verksamheten till aktiebolag där vinsten ska komma tillbaka till KRIS för att hjälpa fler människor. Deras mål är att samtliga som söker sig till KRIS Kalmar ska ha en praktikplats inom sex månader, och inom ett år ska de vara självförsörjande med eget boende. Flertalet praktikplatser får de genom deras sponsorer och som tack hjälper de sponsorerna med diverse uppdrag (Intervju 3, Kalmar).

1.3 Tidigare forskning

Då det inte finns någon tidigare forskning inom området kommer denna uppsats vara teorigenererande. Vi har därför valt att ta med en utvärdering av den amerikanska Kriminalvården för att möjliggöra en jämförelse mellan arbetssättet gällande den svenska Kriminalvården och den amerikanska Kriminalvården. Det för att vi anser att en jämförelse internationellt är av intresse. Dessutom anses den amerikanska Kriminalvården ha mycket att lära den svenska Kriminalvården då den amerikanska anses vara hårdare med de intagna och att de inte har ett regelverk som står i vägen för personalens uppgifter, till skillnad från den svenska Kriminalvården (Hammarberg 2011). Detta ökar intresset för en jämförelse mellan dessa.

1.3.1 Utvärdering av den amerikanska Kriminalvården

I en amerikansk studie genomförd av Hemmens och Stohr (2000) diskuteras hur de anställda inom den amerikanska Kriminalvården tidigare beskrivits som ligister utan intresse för de intagna. Att arbeta med intagna var förr ett arbetet som personer utan utbildning kunde söka sig till. Forskarna förklarar att synen till viss del har förändrats då de anställda nu för tiden även kan betraktas ha intresse för humanistiskt arbete. Forskningen undersöker vilken bild som bäst stämmer överens med verkligheten. Resultatet är att det inte enbart är en typ av människor som söker sig till yrket utan de anställda kommer från vitt skilda bakgrunder, flertalet har utbildat sig på hög nivå och är intresserade av rehabilitering av kriminella.

Resultatet visar även att arbetarna har blivit mer professionella i takt med att anstalterna fått ökade krav, utvecklats och moderniserats (Hemmens & Stohr 2000).

1.4 Problemformulering

Den svenska Kriminalvården har genom åren fått utstå mycket kritik för bland annat deras arbetssätt och våldsnivån inne på anstalterna. De implementerade år 2006 en värdegrund för att förtydliga hur arbetet inne på anstalterna skulle utföras. Det finns ingen tidigare forskning eller utvärdering av denna värdegrund. Vi anser därför, på grund av denna forskningslucka, att det är av stort intresse att genomföra en utvärdering av värdegrunden.

1.5 Syfte och frågeställningar

Syftet med uppsatsen är att utvärdera i vilken utsträckning Kriminalvårdens värdegrund uppfylls enligt före detta intagna, som nu är anställda i organisationen KRIS Halmstad och KRIS Kalmar. Vi ska dessutom undersöka implementeringens betydelse enligt de båda KRIS-organisationerna, och jämföra skillnaderna i måluppfyllelsen mellan organisationerna, samt jämföra den svenska Kriminalvården med den amerikanska Kriminalvården.

Frågeställningarna som ska besvaras är;

- I vilken utsträckning anser de tillfrågade anställda från organisationen i Halmstad att värdegrunden uppfylls?
- I vilken utsträckning anser de tillfrågade anställda från organisationen i Kalmar att värdegrunden uppfylls?
- Vilken betydelse har implementeringen av värdegrunden haft enligt de tillfrågade i KRIS Halmstad?
- Vilken betydelse har implementeringen av värdegrunden haft enligt de tillfrågade i KRIS Kalmar?
- Vilka likheter och skillnader finns det i måluppfyllelsen mellan organisationerna?
- Vilka likheter finns det mellan arbetssättet gällande den svenska Kriminalvården och den amerikanska Kriminalvården?

2 Metod

2.1 Kvantitativ datainsamling

Inledningsvis diskuterades val av ämne som kändes relevant och intressant där vi båda skulle engagera oss för att få bra svar. Kriminalvårdens arbete intresserar oss båda och därför undersökte vi Kriminalvårdens hemsida för att finna lämpligt ämne. Där upptäcktes värdegrunden som implementerades 2006 (Kriminalvården 2007). Arbetet fortsatte med litteraturstudier på olika databaser. Under litteraturstudierna fann vi att inga tidigare studier gällande Kriminalvårdens värdegrund eller liknande undersökningar finns, vilket minskade våra teoretiska utgångspunkter. Däremot ansåg vi att det ökade intresset av forskningsområdet. Vi ansåg att kunskapsluckan ökade forskningsintresset då det kan finnas en samhällsnytta i att undersöka hur väl Kriminalvårdens värdegrund uppfylls. En studie där det undersöks hur väl den uppfylls kan ligga till grund för beslutet kring en eventuell fortsatt finansiering av projektet.

Kontakt söktes med anstalter men då de svarade att varken de intagna eller personalen skulle besvara våra frågor började vi fundera på andra möjligheter. En av kontakterna på en anstalt skrattade och sa att de inte arbetade enligt värdegrunden och att varken personalen eller de intagna var intresserade av att undersöka den. Vi konstaterade därmed att det passade vårt syfte bättre att undersöka tidigare intagna då de står utanför Kriminalvården, och därmed bör ha distanserat sig från brott och från eventuell påverkan från Kriminalvården. De kan då även betraktas som rehabiliterade, och kan därigenom ses som mer opartiska än Kriminalvårdens personal.

Att nå kriminella ansågs svårt men vid sökning på internet fann vi organisationen KRIS. Två KRIS-organisationer valdes ut för att kunna utvärdera åsikterna kring måluppfyllelsen av värdegrunden, samt implementeringens betydelse. De två organisationerna som valdes var KRIS Halmstad och KRIS Kalmar. KRIS Halmstad är en större organisation med fler anställda vilket skiljer sig från KRIS Kalmar som är en mindre organisation med färre anställda. Vi valde olika storlekar på organisationerna då vi ansåg att analysen skulle bli mer intressant än om vi valde två organisationer som är mer likartade.

2.2 Kvalitativ datainsamling via semistrukturerad intervju

För att vi skulle få en djupare förståelse kring hur medlemmarna i KRIS upplevt deras tid på anstalterna, samt hur väl Kriminalvårdens måluppfyllelse av värdegrunden uppfattades, valdes kvalitativ metod, då det enligt Bryman (2008, ss. 340-341) är en lämplig metod vid åsiktsinsamling. Då värdegrunden implementerades år 2006 behövde åsikter samlas in från personer som varit intagna både innan och efter 2006 i varje KRIS-organisation eftersom att implementeringens betydelse också skulle undersökas. Kvalitativ metod ansågs vara bäst lämpad för att kunna besvara frågeställningarna, då kvantitativ metod enligt Bryman (2008, s. 40) testat teori. Då det inte fanns någon teori innan lämpade sig inte kvantitativ metod för forskningssyftet.

Först kontaktades KRIS-organisationerna via mail, men då vi inte fick någon respons valde vi istället att ringa både KRIS Halmsad och KRIS Kalmar. Båda kontaktpersonerna i organisationerna uppfyllde våra urvalskriterier, och de kunde tänka sig att bli intervjuade. Vi frågade i båda fallen därefter om det fanns en till i organisationen som uppfyllde vårt urvalskriterium gällande att ha varit intagen på anstalt både innan och efter 2006. Då det inte fanns någon ytterligare person i varken KRIS Kalmar eller KRIS Halmstad tillfrågades en person i varje organisation som varit intagen innan 2006, samt en som varit intagen efter 2006. Därmed intervjuades tre personer från varje organisation, totalt sex intervjuer. De två personerna som varit intagna innan respektive efter i varje organisation kompletterade varandras svar i utvärderingen av implementeringens betydelse, då svaren kunde användas från dessa för att undersöka om förhållandena i Kriminalvården ansågs bättre eller sämre efter implementeringen. Anledningen till att enbart anställda intervjuats är att det ansågs vara känsligt att lämna ut kontaktuppgifter till deras medlemmar.

2.3 Validitet

För att arbeta fram lämpliga intervjufrågor användes värdegrunden som utgångspunkt. Genom att använda värdegrunden kunde vi identifiera vilka frågor vi behövde ställa, exempelvis rörande kvalitet. Samtliga frågor var öppna och utgjorde en semistrukturerad intervjumall, vilket betyder att forskaren har stor frihet att ställa följdfrågor och att variera ordningen på frågorna så att det bättre passar in i sammanhanget (Bryman 2008, s. 415). Det för att ha ett mer friare samtal där personens erfarenheter fokuserades. Ett dokument med frågor för personer som varit intagna både innan och efter 2006 utformades (Bilaga 1), samt ett dokument med frågor för personer som varit intagna antingen innan eller efter 2006 (Bilaga 2). Fokus skulle framför allt ligga på samtalet, och frågorna skulle användas för att säkerställa att vi fått med alla delar av värdegrunden. Genom att inte enbart ställa frågorna som de stod på pappret, utan lyssna in vad personen sa och ställa följdfrågor, förväntades ett mer djupgående samtal. Under förberedelserna inför intervjuerna användes Brymans (2008, s. 445) checklista över kvalitativa intervjuer. En del av checklistan var att genomföra en pilotstudie för att testa validiteten och reliabiliteten. Genom en vän till en av oss fick vi kontakt med en som tidigare varit intagen på anstalt. Intervjun genomfördes för att öka förståelsen kring hur den intervjuade förstod frågorna samt om svaren på frågorna räckte för att kunna besvara frågeställningarna. Då personen vi intervjuade svarade på förväntat sätt och inga frågor kvarstod förändrades inga intervjufrågor.

2.4 Fallstudie

Då organisationerna utvärderades var för sig genomfördes två skilda fallstudier (Bryman 2008, ss. 73-74), för att få en djupare förståelse för varje enskild organisation. Dessutom kunde vi diskutera skillnaderna och likheterna mellan dessa två organisationer. För att få ökad kunskap och förståelse kring arbetet med värdegrunden hade vi mailkontakt med Kriminalvårdens processledare för värdegrunden, som berättade att det arbetas mycket med den och att det skett en del olika aktiviteter för att öka anstaltens delaktighet i arbetet.

En fallstudie innehåller en detaljerad och djupgående undersökning av ett enda fall. Vanligtvis är betydelsen av "fall" en fallstudie av en viss plats eller "lokal", till exempel en organisation. Forskarens mål är att på ett djupgående sätt belysa just fallet, det är därmed fallet ifråga som av egen kraft utgör det forskaren intresserar sig för (Bryman 2008, ss. 73-75). Vi använder oss

av fallstudie för att få en mer detaljerad och djupgående kunskap om en organisation, istället för ytligare kunskap om hela KRIS. Dessutom genomförs två fallstudier för att möjliggöra en jämförelse mellan två organisationer.

Innan intervjuerna startades förklarades syftet, att deltagandet var helt frivilligt. Samtliga intervjuer spelades in, med de intervjuades tillåtelse. Intervjuerna transkriberades och användes som underlag för empiridelen.

2.5 Tematisering och dataanalys

Efter transkriberingen påbörjades empiridelen. För att underlätta för läsaren tematiserades empirin till fyra teman: Empiri för målöverrensstämmelse KRIS Halmstad, Empiri för effektmätning KRIS Halmstad, Empiri för målöverrensstämmelse KRIS Kalmar samt Empiri för effektmätning KRIS Kalmar. Där beskrevs intervjupersonerna och deras svar. Svaren sammanfattades med de mest relevanta delarna för att bli mer tillgängliga för läsaren.

Patel och Tebelius (1987, ss. 122-134) beskriver att en analys av ett kvalitativ material innebär att forskaren bör finna ordning och struktur genom att hitta meningsbärande delar i materialet. Därför identifierades nio delmål i värdegrunden som användes som rubriker för att strukturera och tematisera analysen. För att besvara hela måluppfyllelsen analyserades först varje delmål för sig, som sedan sammanfattades i en helhetsbedömningen gällande om värdegrunden var uppfylld eller inte. De teoretiska utgångspunkterna användes för att analysera om delmålen uppfylldes eller inte. Materialet som framkom utvärderades sedan genom Vedungs måluppfyllelsemodell (Vedung, 2002), vilken är uppsatsens analysmodell. Dessutom genomfördes en jämförelse mellan de olika KRIS-organisationerna, samt en jämförelse mellan den svenska Kriminalvården och den amerikanska Kriminalvården. Därefter skrev vi diskussionen, som mestadels består av en diskussion gällande hur resultatet kan ha påverkats av det valda tillvägagångssättet. Till sist skrevs slutsatserna där de resultat som framkommit under uppsatsen gång redovisas kortfattat.

I uppsatsen användes ett induktivt angreppssätt då det innebär att forskaren först undersöker empirin och därefter bildar teorin (Bryman 2008, s. 340). Då det inte fanns någon teori eller tidigare studier inom ämnet ansåg vi att vi i stort använde oss av ett induktivt angreppssätt, det eftersom att vi först undersökte empirin och därefter skapade en teori gällande om värdegrunden uppfylldes eller inte.

3 Teoretiska utgångspunkter

I nedanstående avsnitt presenteras de teoretiska utgångspunkter som uppsatsen kommer bygga på. Någon tidigare forskning inom ämnet som behandlas i uppsatsen har inte hittats, därmed kommer det inte heller finnas någon tidigare forskning inom ämnet i uppsatsen. Istället används intervjuerna för att undersöka hur det såg ut innan implementeringen av värdegrunden. På grund av bristen på tidigare forskning inom ämnet kommer de teoretiska utgångspunkterna vara få.

Först kommer en beskrivning av måluppfyllelsemodellen, då det är utvärderingsmodellen som kommer användas i uppsatsen, och därmed kommer vara vår analysmodell. Sedan kommer de fyra begreppen, kvalitet, effektivitet, säkerhet samt positiv påverkan, som ingår i värdegrunden att förklaras. Dessutom kommer en kort beskrivning av Kriminalvårdens samhällsuppdrag att förklaras. Det för att värdegrunden ska förstås bättre, samt för att läsaren ska förstå vår tolkning av den.

3.1 Måluppfyllelsemodellen

Måluppfyllelseutvärdering undersöker om resultatet som insatsen producerat inom målområdet motsvarar insatsmålen. Måluppfyllelsemodellen har två grundfrågor, den första grundfrågan är i vilken grad målen har blivit uppfyllda. Den andra är om det i sådana fall beror på insatsen. Momentet där den första grundfrågan besvaras kallas för mätning av målöverensstämmelse. Det andra momentet där den andra grundfrågan besvaras kallas för effektmätning (Vedung 2002).

Fördelen med måluppfyllelsemodellen är att den är tydlig och enkel. Utvärderaren måste först reda ut hur målen för styrningen ser ut och undersöka om målen har uppnåtts. Utvärderaren kan sedan ställa sig frågan om insatsen i sådana fall har bidragit till måluppfyllelsen. Modellen kan med fördel användas på offentliga interventioner på alla politiska och administrativa nivåer (Vedung 2002).

3.1.1 Måluppfyllelsemodellens styrkor

Tre argument för måluppfyllelsemodellen är demokratiargumentet, objektivitetsargumentet samt enkelhetsargumentet (Vedung 2009, s. 94). Demokratiargumentet grundar sig i föreställningen om den parlamentariska styrkedjan, därmed även den representativa demokratis perspektiv. Politikens mål har fastställts i beslutande församlingar av folkrepresentanter. Statens, landstingens och kommunernas mål har en annan status och legitimitet än andra mål riktade mot samma politikområde, eftersom att målen är institutionaliserade och offentligt fastlagda. Politiker måste, utöver vad de själva vill, ta hänsyn till vad som är resursmässigt möjligt att genomföra. Detta gäller inte bara politiker utan även andra organ i offentliga sektorn som regeringar och myndigheter, då de handlar på delegation från beslutande församlingar. När en myndighet beslutar att ett program ska inrättas i syfte att ett visst mål ska uppnås får dessa mål sin legitimitet av att regeringen delegerat beslutanderätt till myndigheten, samt att regeringen i sin tur fått beslutanderätt

delegerad av riksdagen. Måluppfyllelsen har indirekt sina poänger i ett medborgarperspektiv eftersom att den är stark ur en representativ demokratisk synvinkel (Vedung 2002).

Objektivitetsargumentet baseras på att måluppfyllelsemodellen medför en objektiv lösning på måttstocksproblemet vid utvärdering. Interventionsmålen är angivna, eller åtminstone tydligt underförstådda, i förarbeten och texter, och kan i princip därför fastställas empiriskt. Utvärderaren behöver inte ställa upp egna värdenormer vid bedömningen, då interventionsmålen används som värdekriterier. Hela utvärderingen kan bedrivas objektivt då värdegrundsfrågan påstås kunna lösas objektivt. Utvärderingsuppgiften i måluppfyllelsemodellen är att undersöka om anvisade medel bidragit till måluppfyllelsen, eftersom att målen är exogent givna (Vedung 2002). Till sist baseras enkelhetsargumentet på att måluppfyllelsemodellen är sparsmakad. Eftersom att modellen endast ställer två frågor är den lätt att minnas och tillämpa (Vedung 2009, s. 96).

3.1.2 Måluppfyllelsemodellens svagheter

Sex argument mot måluppfyllelsemodellen är oklarhetsargumentet, bieffektsargumentet, argumentet om strategiska motiv, toppen-ned-argumentet, luftighetsargumentet samt inflationsargumentet (Vedung 2009, s. 97). Oklarhetsargumentet grundar sig i att insatsmål är otjänliga som värderingsgrunder på grund av sin dimmighet. Regelmässigt redovisas en hel uppsättning mål i samband med varje större reform. Ett av målen kan visserligen pekas ut som huvudmålet, men samtidigt understryks att det ska vägas mot alla andra målen, som potentiellt kan vara motstridande, utan att det exakt beskrivs hur vägningen ska gå till. Utvärderingen, enligt måluppfyllelsemodellen, hamnar i ett intellektuellt träsck om politiker och administratörer inte klarat ut vad de vill uppnå. En lösning är dock att ta målen ett för sig för att undersöka hur de uppfyllts. Det bör även understrykas att offentliga mål inte behöver vara oklara (Vedung 2002).

Bieffektsargumentet grundar sig i att medveten offentlig styrning i allmänhet får konsekvenser, som reformbärarna i beslutsögonblicket inte förutsåg. Måluppfyllelsemodellen kommer per definition inte spåra upp oförutsedda bieffekter eftersom att den koncentreras på de reformbärande krafternas ursprungliga mål med reformen. Därmed kan en skev bild av vad reformen åstadkommit medföras. Det kanske starkaste skälet för utvärderingar utgörs av förekomsten av oavsiktliga bieffekter i avsiktligt handlande (Vedung 2002).

Argumentet om strategiska motiv påstår att måluppfyllelsemodellen är inkapabel att hantera aktörernas strategiska överväganden. Eftersom att modellen utgår från officiella sakmål ser den bara toppen av ett isberg. Sakmålen avslöjar endast en obetydlig del av de tankar som ligger bakom interventionen. Syften som redovisas offentligt kan vara av endast symbolisk karaktär och inte avsedda att förverkligas, och så kan de reella, outtalade motiven peka åt andra håll. Argumentet om strategiska motiv som kritik är dock inte alltid så träffande. Det måste rent logiskt fungera att använda måluppfyllelsemodellen och samtidigt ta hänsyn till reformbärarnas strategiska syften. Syftena kan nämligen användas som förklaringar till varför det avsedda resultatet blev som det blev. Att sakmål inte blivit uppfyllda kan bero på att dolda strategiska övertygelser egentligen varit drivkraften bakom reformen. En av huvudpöngerna med utvärderingar är att ge just sådana förklaringar, och skulle därför med en viss utvidgning kunna rymmas inom ramen för måluppfyllelsemodellen (Vedung 2002).

Toppen-ned-argumentet menar att måluppfyllelsemodellen utgår från en konventionell syn på förhållandet mellan huvudman och exekutiv; att exekutiven (förvaltningen) även i praktiken lydigt verkställer huvudmannens (politikens) beslut. Dock är toppen-ned-argumentet emellertid felaktigt eftersom att måluppfyllelseutvärdering inte tar för givet att förvaltning och andra genomförare också är beslutfattarnas tjänare. I måluppfyllelsemodellen finns det inget som säger att insatsen gett upphov till det avsedda utfallet. Det är tvärtom detta kausalsamband som ska undersökas i modellens effektanalys. Vid måluppfyllelseutvärdering ställs en uppsättning frågor, och inte en samling svar på dessa frågor. Utvärderaren kan komma fram till resultatet att insatsen inte har haft någon inverkan på utfallet (Vedung 2002). Enligt luftighetsargumentet har en del offentliga verksamheter resultatmål som är så abstrakta att de är oanvändbara som bedömningsinstrument. Vissa mål kan vara alldeles för tomma på innehåll för att det på något betydelsefullt sätt ska kunna tillämpas som måttstock för att avgöra om målet är uppfyllt eller inte (Vedung 2009, s. 97).

Slutligen grundar sig inflationsargumentet på att mål också sätts för att värva sympatier. På dessa mål sätts ribban högre än på de mål som endast har i syfte att uppnås. Resultatet av en intervention kan därför vara acceptabelt trots att målen inte uppfylls. Visserligen kan mål användas som bedömningsdimensioner, men inte som fullständiga standarder för att avgöra vad som är acceptabla eller oacceptabla värden för varje dimension (Vedung 2009, s. 99).

3.2 Begreppsdefinition

Nedan definieras begreppen som förekommer i Kriminalvårdens värdegrund.

3.2.1 Kvalitetsbegreppet inom Kriminalvården

Kvalitet kan delas upp i strukturkvalitet, processkvalitet och resultatkvalitet. Inom Kriminalvården beskriver strukturkvalitet vad som behövs för att utföra kriminalvård. Strukturen utgörs av resurser och organisation. Konkret kan detta betyda exempelvis kriminalvårdare, chefer, datorer och rutiner (Örneheim 2013).

Processkvalitet inom Kriminalvården handlar om exempelvis bemötande, problemlösning samt hantering av tvång och kontrollåtgärder. Resultatkvalitet kan delas in i olika mål, där det till exempel kan handla om antal upprättade verkställighetsplaner (Örneheim 2013).

Ordet kvalitet finns med i flertalet dokument, såsom exempelvis lagar, propositioner och justitieutskottets betänkande. Men trots detta så finns det ingen definition nedskriven av vad de menar med kvalitet (Örneheim 2013). Vi kommer i uppsatsen syfta på processkvalitet inom Kriminalvården när vi använder ordet kvalitet. Vi tolkar därmed ordet kvalitet i värdegrunden som att de ska bemöta de intagna i alla situationer på ett bra och professionellt sätt. Det för att vi anser att värdegrunden i stor utsträckning handlar om hur personalen bemöter de intagna.

3.2.2 Effektivitetsbegreppet

Då vi inte hittar någon definition av effektivitet inom Kriminalvården kommer Socialstyrelsens definition att tillämpas i uppsatsen, eftersom att det också är en statlig myndighet.

Effektivitet handlar inte enbart om ekonomisk effektivitet utan socialstyrelsen beskriver att det även handlar om rätt saker, på rätt sätt och i rätt tid. Rätt saker innebär att det ska vara insatser som är effektiva med så få negativa biverkningar som möjligt. På rätt sätt är att insatserna och behandlingarna ska hålla en hög kvalitet och innebära positiva effekter, det räcker inte enbart med att en insats genomförs. Insatsen ska även komma i rätt tid, inte för sent eller för tidigt utan ska ges då individen behöver insatsen. Kommer insatsen inte i rätt tid kan det innebära onödiga kostnader och negativa effekter för både organisationen/myndigheten och individen (Socialstyrelsen).

Vår tolkning av effektivitetsbegreppet i Kriminalvårdens värdegrund kommer därmed inte vara att det handlar om ekonomisk effektivitet utan om att rätt insatser ska ges på rätt sätt och i rätt tid.

3.2.3 Säkerhetsbegreppet inom Kriminalvården

För att Kriminalvården ska uppfylla kravet på att skydda samhället, ha god omvårdnad och kunna påverka klienterna till ett liv utan kriminalitet krävs en hög nivå av säkerhet. Säkerhet är inte enbart larm, murar, stängsel och kameror. Kriminalvården har även regler och ett förhållningssätt som bygger på respekt för den enskildes integritet och rättssäkerhet. Det krävs även att medarbetarna befinner sig nära de intagna varje dag (Kriminalvården Säkerhet 2015).

Kriminalvården kallar sitt arbetssätt för ett dynamiskt säkerhetsarbete. I detta säkerhetsarbete är de viktigaste beståndsdelarna Kriminalvårdens personal och deras attityd, förhållningssätt samt utbildning. Några exempel på hur säkerheten finns med i det dagliga arbetet är korrekta riskbedömningar, rutiner för att hantera hot och våld mellan intagna, kontrollåtgärder för narkotikafria fängelser samt insatser som förhindrar brott inifrån anstalterna (Kriminalvården Säkerhet 2015).

3.2.4 Begreppet positiv påverkan inom Kriminalvården

Definitionen av begreppet positiv påverkan är för oss visionen "Bättre ut". Visionen innebär att de intagna ska ha en bättre chans till ett lagligt liv efter deras avtjänade straff. Tiden i Kriminalvården ska innebära en positiv skillnad. Personalen arbetar klientnära, professionellt, rättssäkert och pålitligt för att uppdraget ska utföras på ett bra sätt. Det för att Kriminalvården på detta sätt ökar förtroendet hos de intagna (Kriminalvården Kriminalvårdens vision 2015).

3.2.5 Kriminalvårdens samhällsuppdrag

Kriminalvårdens viktigaste uppdrag är att verkställa straff och påverka de intagna så att de, när de kommer ut i samhället igen, inte begår fler brott. Det för att öka säkerheten i samhället. De beskriver att de värnar om en human människosyn i deras arbete och påverkar de intagna genom olika behandlingsprogram och sysselsättning. De intagna ska även känna sig trygga och inte kunna utföra kriminella handlingar inne på anstalterna (Kriminalvården Kriminalvårdens uppdrag 2015). Hur Kriminalvården ska lyckas uppnå uppdragen fastslås av regeringen (Kriminalvården Styrning och regelverk 2015).

4 Empiri

I detta avsnitt presenteras empirin som erhållits genom intervjuerna med KRIS Halmstad och KRIS Kalmar. Avsnittet är ett renodlat empiriavsnitt, och KRIS-organisationerna kommer presenteras var och en för sig då det är två skilda fallstudier. Först kommer samtliga intervjupersoner från KRIS Halmstad att presenteras kort. Sedan kommer empirin som kommer ligga till grund för målöverensstämelsen för KRIS Halmstad senare i analysen presenteras. Därefter presenteras den empiri som kommer komplettera empirin från målöverensstämelsen för att möjliggöra en effektmätning senare i analysen. Sedan kommer en kort beskrivning av samtliga intervjupersoner från KRIS Kalmar, och därefter den empiri som kommer ligga till grund för målöverensstämelsen i analysen för KRIS Kalmar. Slutligen presenteras det material som kommer komplettera empirin från målöverensstämelsen för att möjliggöra en effektmätningen i analysen för KRIS Kalmar. Allt material i empiriavsnittet kommer vara grunden för jämförelsen mellan KRIS-organisationerna, samt jämförelsen mellan den svenska och den amerikanska Kriminalvården senare i analysen.

4.1 Presentation av intervjupersoner, KRIS Halmstad

Intervjuperson 1 i KRIS Halmstad har varit intagen på anstalt både innan och efter 2006. Han berättade att han alltid har varit en väldigt utåtagerande människa och att han mer eller mindre har varit kriminell från sexårsåldern. Han berättade även att han haft ett narkotikaberoende men att han i februari 2014 slutade med all narkotika. Han hade då sammanlagt suttit 15,5 år på anstalt.

Intervjuperson 2 i KRIS Halmstad har varit intagen på anstalt efter 2006. Han berättade att narkotika varit en naturlig del av uppväxten. Då familjen var narkotikamissbrukare och kriminalitet var en vanlig företeelse under hans uppväxt var det inget som bröt mot familjenormen att följa i samma fotsteg. Intervjuperson 1 har varit intagen på anstalt en gång, då var hans straff på tre år och tre månader (där han satt två år och två månader). Innan dess hade han suttit både häktad och på behandlingshem tills han beslöt sig för att sluta missbruka och sluta begå brott.

Intervjuperson 3 i KRIS Halmstad har varit intagen på anstalt innan 2006. Han har sammanlagt suttit på anstalt i nio år. Han beskrev att han aldrig haft problem med att vara på anstalterna utan att det som var jobbigt var att bli lämnad ensam med sina tankar på kvällarna. Han sa att det inte spelade någon roll att hans liv "stod på minus" då han inte planerade att byta livsstil, men till slut bestämde han sig för att sluta utföra kriminella handlingar för att kunna spendera mer tid med sin dotter.

4.2 Empiri för målöverensstämmelse, KRIS Halmstad

I det här avsnittet presenteras empirin som inhämtats under intervju 1 och 2 från KRIS Halmstad. Det är endast de delar som berör tiden på anstalt efter 2006 från intervjuperson 1 som kommer redovisas, samt samtliga relevanta delar från intervjuperson 2 då han endast

varit intagen på anstalt efter implementeringen av värdegrunden. Det här avsnittet kommer sedan utgöra grunden för målöverensstämmelsen för KRIS Halmstad i analysen.

Både intervjuperson 1 och 2 berättade att de ofta blev bemötta på ett dåligt sätt av personalen. Intervjuperson 1 sa bland annat att personalen endast var där för två saker; att vakta honom och att djävlans med honom. Båda två ansåg att de inte var människor för dem, utan endast en siffra i systemet. Intervjuperson 2 berättade dock att bemötandet från personalen kunde påverkas av att de intagna bemötte personalen med respekt, men att det ständigt kommer finnas en klyfta mellan de intagna och de anställda. Han upplevde att en i personalen var trevlig, engagerad och ville hjälpa honom, men sa att det hände ungefär en gång av tio. Intervjuperson 1 ansåg däremot att det inte fanns någon mänsklighet överhuvudtaget, att personalen inte hade ett humant synsätt.

Både intervjuperson 1 och 2 ansåg att det fanns tydliga rutiner på anstalterna, de visste exakt vad som skulle ske och när det skulle ske. Båda två berättade att det var arbetsplikt på anstalterna, och intervjuperson 2 berättade att alla intagna startade i industrin. Han sa att det var det tråkigaste jobbet och att de fick lämna in önskemål om de ville byta sysselsättning. Beroende på handläggare kunde det gå olika snabbt att komma ifrån industrin, i vissa fall tog det lång tid att få en annan sysselsättning. Enligt intervjuperson 1 var han efter 2006 tvungen att ta upp frågor med sin kontaktman, och kunde inte ta det med vem som helst ur personalen, vilket bidrog till krångel enligt honom. Dessutom ansåg han att hans förfrågningar inte togs seriöst. Han ansåg att Kriminalvården har blivit sämre ju längre tiden har gått.

Båda två ansåg att det var en hög grad av både konflikter och kriminalitet inne på anstalterna. Intervjuperson 2 berättade att personalen varken kunde förebygga eller lösa någonting utan att det vanligtvis var internerna själva som löste det. Intervjuperson 1 sa att det enda personalen kunde göra åt konflikterna var att förflytta de intagna utan att de fick veta anledningen. Att Kriminalvården försökte lyfta bort problemet från deras territorium ledde, enligt intervjuperson 1, till att det exploderade någon annanstans och blev större. Han ansåg att konflikten inte blivit större om de själva fått lösa den. Ingen utav intervjupersonerna ansåg heller att personalen kunde motverka kriminaliteten inne på anstalterna.

Varken intervjuperson 1 eller 2 ansåg att Kriminalvården lyckades tillgodose deras behov för en lyckad rehabilitering. Båda två berättade att de själva var tvungna att tillgodose dessa. Intervjuperson 1 ansåg inte att Kriminalvården hjälpte honom, mer än att han fick vila upp sig. Intervjuperson 2 berättade att han fick bearbeta sin egen utslussplan. Det var inte Kriminalvården som påverkade intervjuperson 1 eller 2 att vilja leva laglydigt, utan det var dem själva och deras egna insikter. Ingen utav dem hade ett förtroende för Kriminalvården, och båda två ansåg att förtroendet sjönk efter deras tid i Kriminalvården.

Ingen av intervjupersonerna ansåg att personalen var villig att hjälpa till och engagera sig. Intervjuperson 1 berättade att de dessutom inte hade möjlighet till det eftersom det var för centralstyrt. Han ansåg inte att personalen hade möjlighet till att påverka sina egna arbetsåtgärder eller rutiner. De fick inte ta eget ansvar. Intervjuperson 2 berättade dock att han till slut, efter att han lyckades byta handläggare, fick en bra som hjälpte honom. Men han beskrev att det hörde till ovanligheterna att få en bra handläggare, att det i de flesta fall handlade om människor som ville sätta käppar i hjulet utan intresse för rehabilitering. Intervjuperson 2 avslutade intervjun med citatet "...just det där med Kriminalvård, jag tycker det är lite falsk marknadsföring. Kriminalförvaring hade varit ett mer lämpligt ord".

4.3 Empiri för effektmätning, KRIS Halmstad

I det här avsnittet presenteras empirin som inhämtats under intervjuerna med intervjuperson 1 och intervjuperson 3 från KRIS Halmstad. De delar som berör tiden på anstalt innan 2006 kommer redovisas från intervju 1 samt relevanta delar från intervju 3, då han endast varit intagen på anstalt innan implementeringen av värdegrunden. De här delarna, tillsammans med målöverrensställningen för KRIS Halmstad, kommer sedan utgöra grunden för effektmätningen i analysen under effektmätningen för KRIS Halmstad.

Intervjuperson 1 berättade att han ofta blev bemött på ett dåligt sätt av personalen på anstalterna. Han uttryckte däremot att det var bättre innan 2006 än efter. Intervjuperson 3 gav en annan bild av personalens bemötande. Han beskrev att han sällan hade några problem med personalen då han var intagen på anstalt, vilket kunde bero på att han bemött dem på ett trevligt sätt. Han beskrev att det fanns personal som gärna ville hjälpa till mer än de gjorde, men att de hindrades av att ledningen bestämde hur arbetet skulle skötas. Det ska även ha arbetat en del personal som inte lämpade sig för arbete med människor, men att det största problemet var att allting var toppstyrt.

Intervjuperson 1 beskrev att det uppstod flertalet konflikter mellan de intagna på anstalterna som personalen inte hade kontroll över. Han ansåg att det var bättre innan 2006 eftersom att de intagna hade möjlighet att hantera och lösa konflikter, istället för att förflyttas, och därmed utveckla dem. Han trodde att försämringen berodde på att de förr kunde ha kontakt med andra, och därmed lösa konflikterna på andra vägar. Intervjuperson 3 hade en liknande syn men berättade att det även berodde på vilka som arbetade när konflikten uppstod, att personalen kunde förebygga konflikter till viss del.

Både intervjuperson 1 och 3 ansåg att det förkom kriminella handlingar i mycket stor utsträckning och att det inte fanns något förebyggande arbete. Intervjuperson 1 berättade att det inte blev sämre efter 2006, utan han uppfattade det som att det skedde ungefär lika mycket kriminella handlingar innan och efter. Dock ansåg han att "gängtillhörigheter" ökade med tiden. Båda ansåg att Kriminalvården saknade bra rutiner gällande förebyggandet av Kriminella handlingar men att de dagliga rutinerna var tydliga. Vid intervjuerna ger både intervjuperson 1 och 3 en liknande bild av deras dagar som intagna på anstalterna. Om de hade frågor kunde de fråga vem som helst inne på anstalten och hade ingen handläggare som var ansvarig för just dem, men intervjuperson 1 angav att det försämrades efter 2006 när handläggare infördes. Han gav dessutom uttryck för att personalen inte var villig att engagera sig och att hans frågor inte togs seriöst, varken innan eller efter 2006. Både intervjuperson 1 och 3 uttryckte att bristen på engagemang kan bero på att anstalterna var för toppstyrda och att ledningen inte tillät personalen att engagera sig genom hårda regler. Dock ansåg intervjuperson 1 att det fanns en vilja att engagera sig.

Gällande rehabilitering ansåg både intervjuperson 1 och 2 att det inte fanns en fullgod plan från Kriminalvården. Ingen ville ha hjälp och de uttryckte att de var tacksamma för det då det inte fanns någon hjälp att få. Båda beskriver att det tiden på anstalten bidrog med var en paus från det tuffa livet på gatan, att det kan vara det som gjort att de idag lever. Intervjuperson 1 ansåg att det saknades ett individperspektiv och att personalen inte prioriterade en bra rehabilitering för att de intagna skulle få så bra förutsättningar som de kunde när de blev frisläppta. Det var inte Kriminalvården som påverkade varken intervjuperson 1 eller 2 att tillslut bli laglydiga utan det var de själva som bestämde sig, båda två av familjeskäl.

Intervjuperson 3, som genom KRIS Halmstad arbetar nära Kriminalvården, beskrev att hans syn på Kriminalvården förändrats sedan han varit intagen och att de nu behandlar människor sämre än vad de gjorde förr. Intervjuperson 1 beskrev att han aldrig haft ett förtroende för Kriminalvården och att det dessutom blev sämre efter hans tid som intagen på anstalt. Intervjuperson 1 avslutade intervjun med citatet; "Det är mycket sämre på anstalter idag än vad det var förr, punkt slut".

4.4 Presentation av intervjupersoner, KRIS Kalmar

Intervjuperson 4 i KRIS Kalmar har varit intagen på anstalt både innan och efter 2006. Han beskrev att hans familj var dysfunktionell under hans uppväxt. Föräldrarna beskrevs som känslolisolerade och fick honom att känna att han aldrig dög som han var. Han gillade idrott och blev duktig på det och fick därigenom en identitet, men han beskrev samtidigt att det inte räckte för honom. Han började tidigt begå brott och när han fyllde 12 år blev han tagen för snatteri och vid 16 års ålder blev han tagen för bilstöld. Vid bilstölden skulle socialtjänsten kopplats in, men föräldrarna ska då ha undvikit det då det var en skam att erkänna att det blivit så illa som det blivit. Första gången han satt på anstalt var han 18 år. Allt som allt har han suttit häktad eller på anstalt i 11 år.

Intervjuperson 5 i KRIS Kalmar har varit intagen på anstalt efter 2006. Han har hållit på med kriminalitet sedan tidig ålder, ungefär sedan han var åtta år. Ju äldre han blev desto grövre blev brotten. Han berättade att han inte trodde att man kan välja sin egen väg, utan om man bor i ett område med mycket kriminalitet har man oftast en framtid inom den världen. Han sa att han borde ha blivit intagen på anstalt för längesedan, men att han har haft turen på sin sida och bra advokater, vilket innebar att han inte blev dömd förrän i januari 2015. Han blev frisläppt i september 2015.

Intervjuperson 6 i KRIS Kalmar har varit intagen på anstalt innan 2006. Han kom inte ihåg hur länge han sammanlagt suttit på anstalt, men han trodde att det var mellan sju till tio gånger. Hans längsta straff var tre och ett halvt år. Han berättade att han hade missbrukat och gjort kriminella handlingar i över 25 år. Hans brott har mest varit missbruksrelaterade.

4.5 Empiri för målöverensstämmelse, KRIS Kalmar

I det här avsnittet presenteras empirin som inhämtats under intervju 4 och 5 från KRIS Kalmar. Det är endast de delar som berör tiden på anstalt efter 2006 från intervju 4 som kommer redovisas, samt samtliga relevanta delar från intervju 5 då han endast varit intagen på anstalt efter implementeringen av värdegrunden. Det här avsnittet kommer sedan utgöra grunden för målöverensställningen för KRIS Kalmar i analysen.

Intervjuperson 4 sa att personalen behandlade honom bra när han behandlade dem bra. Det berodde dock på vilken anstalt han var på, två anstalter pekades ut som mindre bra där det var en hel del personal som inte skulle valt det yrket enligt honom. Intervjuperson 5 ansåg att han blev bemött på ett hyfsat bra sätt av personalen. Han sa att det ungefär var tre till fyra av tio som bemötte honom bra. Han tyckte att personalen kunde hantera vissa situationer, till exempel när han skulle lämna urinprov, på ett sätt som gjorde att det kändes förnedrande. Han uttryckte att personalen varken var humana eller inhumana.

Båda intervjupersonerna ansåg att de hade tydliga rutiner på anstalterna, de visste vad som skulle ske och när det skulle ske. Men intervjuperson 4 berättade att personalen och rutinerna blev hårdare efter mord på poliser, de så kallade Malexandermorden. Efter morderna blev det vanligare med urinprov, svårare för anhöriga att få besökstillstånd och svårare att få tillstånd att använda telefonen.

Både intervjuperson 4 och 5 ansåg att personalen kunde lösa och förebygga konflikter mellan intagna. Intervjuperson 5 berättade att personalen kunde lugna ned de intagna genom att till exempel prata med dem. Han berättade också att de hade en larmknapp på sig som de tryckte på om det gick överstyr, när personalen larmade kom det ett tiotal man till platsen. Dock ansåg båda intervjupersonerna att det förekom mycket kriminella handlingar på anstalterna som personalen varken kunde förebygga eller förhindra, men intervjuperson 4 berättade att han trodde att kriminaliteten kunde ha minskat något efter 2006.

Intervjuperson 4 beskrev att det alltid funnits personal som engagerat sig men att det sällan var mer än vad jobbet krävde. Dock ansåg han att engagemanget sjönk när det infördes handläggare. Tidigare kunde han ta hjälp av vem som helst ur personalen, men när de införde handläggare hänvisades han till sin handläggare för svar. Det innebar att personalen i stort inte behövde engagera sig i hans frågor utan att endast en ur personalen gjorde det. Intervjuperson 5 berättade att han tyckte att det var bra av Kriminalvården att rekommendera honom att åka till en behandlingsanstalt när det blev för mycket för honom på anstalten.

Båda två ansåg att Kriminalvården lyckades tillgodose deras behov för en lyckad rehabilitering. De berättade att de fick hjälp när de själva bad om det. Intervjuperson 4 beskrev dock att de olika programmen som finns på anstalterna inte verkar ha någon större effekt. Intervjuperson 4 berättade att det endast var om de intagna själva visade att de ville rehabiliteras som Kriminalvården hjälpte dem. Ingen utav dem uttryckte att det var Kriminalvården som fick dem att vilja leva laglydigt. Intervjuperson 5 berättade att det var han själv som inte orkade med sin livsstil längre och ville förändras.

Ingen av intervjupersonerna uttryckte att deras förtroende för Kriminalvården ökade under deras tid på anstalterna. Intervjuperson 5 berättade att han endast hade förtroende för vissa anställda, och att förtroendet för Kriminalvården inte förändrades under hans tid på anstalten. Han berättade även att vissa ansåg att deras kontaktpersoner inte var bra, att de lovade saker som de inte höll. Men han själv ansåg att hans kontaktpersoner var bra och engagerade sig. Han uttryckte att han tyckte att det var dåligt att alla beslut tog så lång tid, till exempel utslussplanen och skolgång. Enligt honom tog det en till två veckor att få beslut om skolgång.

4.6 Empiri för effektmätning, KRIS Kalmar

I det här avsnittet presenteras empirin som inhämtats under intervjuerna med intervjuperson 4 och intervjuperson 6 från KRIS Kalmar. De delar som berör tiden på anstalt innan 2006 kommer redovisas från intervju 4 samt relevanta delar från intervju 6, då han endast varit intagen på anstalt innan implementeringen av värdegrunden. De här delarna, tillsammans med målöverrensställningen för KRIS Kalmar, kommer sedan utgöra grunden för effektmätningen i analysen under effektmätningen för KRIS Kalmar.

Både intervjuperson 4 och 6 beskrev att det fanns tydliga rutiner på anstalterna då de varit intagna. Intervjuperson 4 beskrev att det inte var någon ur personalen som kontrollerade vad

han gjorde hela tiden och att det i princip gick att få permission när han ville. Det beskrevs ha haft en väldigt liten avskräckande effekt. Han tyckte att det då var mer humant då ingen av personalen engagerade sig i vad de intagna gjorde. Innan 2006 utförde de inga urinprover för att säkerställa att narkotika inte användes inne på anstalterna. Varken intervjuperson 4 eller 6 ansåg att personalen kunde förbygga kriminella handlingar utan att de pågick i stor grad. Intervjuperson 4 trodde att det minskat något i samband med hårdare regler men att det enbart var marginellt.

Personalens bemötande mot intervjuperson 4 och 6 beskrevs som varierande beroende på vilka anstalter de varit intagna på. De beskrev att personalen vanligtvis var trevlig mot dem, förutsatt att de var trevliga mot personalen. Vissa som arbetat på anstalterna beskrevs dock som människor som inte borde ha arbetat på anstalter. Intervjuperson 4 uppgav inte att det förändrades efter 2006. Intervjuperson 6 beskrev att han uppfattade att det blivit något sämre inne på anstalterna då säkerhetstänket var för stort. Enligt honom var säkerhet på en anstalt en personal som har en bra relation med de intagna, det då människor inte vill skada någon de känner. Han uppfattade att säkerhet idag innebär att distansera sig från de intagna. Han trodde att det idag finns vissa i personalen som vill engagera sig och som har energi till att hjälpa till och förändra men att personalen påverkas av jargongen inne på anstalterna, att jargongen är att personalen inte ska behandla de intagna väl. Det kunde bero på att anstaltsledningen och säkerhetstänket tar bort relationen mellan personal och intagna.

Intervjuperson 4 och 6 gav inte samma bild av konflikthanteringen inne på anstalterna. Intervjuperson 4 menade att personalen kunde lösa och förebygga konflikter mellan intagna medan intervjuperson 6 ansåg att personalen misslyckats i sin konflikthantering. Personalen misslyckades även med förebyggandet av narkotika på anstalterna vilket både intervjuperson 4 och 6 vittnade om. Intervjuperson 6 berättade om något som Kriminalvården kallade "Svarta gänget", de hade sökhundar med sig och lyckades på så vis bli av med narkotika på anstalterna ett tag. Däremot räckte det med att en intagen hade besök eller var ute på permission för att narkotika åter fanns på anstalterna och att vissa ur personalen såg mellan fingrarna när det förekom.

Intervjuperson 4 och 6 berättade att Kriminalvården hjälpte till när de bad om hjälp för att rehabiliteras men att det inte var de som påverkade dem att leva laglydigt. De intagna var alltid tvungna att själva ta initiativet genom att visa skötsamhet och visa att de ville göra en förändring. Dock fick de hela tiden ansöka om vad de ville göra, och de kunde få avslag så att de ibland var tvungna att ansöka flera gånger vilket uppfattades som psykiskt krävande. Innan 2006 beskrevs rehabiliteringsprogrammen innehålla lite vad de själva ansåg var lämpligt, och att det blev mer styrt efter 2006. Intervjuperson 6 ansåg ändå att det var bra att han var intagen på anstalt när han beslutade sig för att sluta utföra kriminella handlingar då han kunde ta del av den hjälp Kriminalvården erbjöd.

Intervjuperson 6 har idag, genom KRIS Kalmar, ett nära samarbete med Kriminalvården och har därigenom fått ett förtroende för dem men han beskrev att han förmodligen inte haft något förtroende för dem om han återigen blev intagen på anstalt. Det då han tror att det ser sämre ut på anstalterna idag än vad det gjorde för några år sedan. Han berättade att förtroendet inte höjdes efter avtjänade straff. När intervjuperson 4 fick frågan gällande förtroendet för Kriminalvården svarade han att han inte funderat på det, men att han har funderat på om det finns andra vägar att gå när det kommer till straff. Han beskrev att det var en person i Kalmar som nyligen begått ett mord där det var uppenbart att det skulle ske ett tag innan det skedde. Han tyckte att det fungerade bra förut när det fanns interneringsanstalter. Då kunde människor

som låg i riskzonen för att begå brott fängslas. Samtalet avslutades med att vi föreslog att han skulle skicka sina förslag till regeringen varpå han svarade; “Ja, men det hjälper nog tyvärr inte ändå”.

5 Analys

I detta avsnitt presenteras målöverensstämmelsen samt effektmätningen av värdegrunden enligt de båda KRIS-organisationerna. Både målöverensstämmelsen samt effektmätningen kommer genomföras enligt Vedungs måluppfyllelsemodell, vilken är uppsatsens analysmodell. Målöverensstämmelsen genomförs genom att värdegrunden delas upp i nio delmål, som analyseras del för del, för att sedan utvärderas som helhet. Därefter genomförs en jämförelse mellan organisationerna. Till sist genomförs även en jämförelse mellan den svenska och den amerikanska Kriminalvården. Då vi utvärderar hur väl KRIS-organisationerna anser att värdegrunden uppfylls är det tre mindre delar av värdegrunden, som rör personalens åsikter, som vi inte kommer kunna svara på. Dessa delar är ifall klientarbetet bygger på kunskap, om personalen känner ansvar för och är stolta över deras samhällsuppdrag samt om personalen förstår den egna arbetsinsatsens betydelse för helheten. Det kommer dock inte påverka resultatet då det är organisationernas åsikter som undersöks. Det är dessutom en såpass liten del av värdegrunden att det inte kommer påverka resultatet i någon större utsträckning.

5.1 Mätning av målöverensstämmelse KRIS Halmstad

Målöverensstämmelse enligt Vedungs måluppfyllelsemodell är besvarandet av frågan; "I vilken grad har målen blivit uppfyllda?". Då intervjuperson 3 endast varit intagen på anstalt innan implementeringen av värdegrunden inkluderas inte dennes svar i målöverensstämmelsen. Värdegrunden analyseras först del för del, för att en måluppfyllelsebeskrivning av varje delmål ska kunna genomföras. Till sist sammanfattas dessa för att möjliggöra en utvärdering gällande KRIS Halmstads åsikter kring uppfyllandet av värdegrunden.

I Kriminalvården samarbetar vi för kvalitet

Tolkningen av kvalitet i denna uppsats är att personalen ska bemöta de intagna på ett bra och professionellt sätt i alla situationer. Vi anser inte att Kriminalvården har uppfyllt denna delen av värdegrunden enligt KRIS Halmstad, då empirin tyder på att de tidigare intagna blivit dåligt bemötta av personalen. Empirin tyder på att de före detta intagna uppfattade att de endast betraktades som en siffra i systemet, samt att personalen saknade ett humant synsätt. Enligt empirin behandlades vissa före detta intagna stundtals på ett bra sätt men att det var sällsynt. Det framkom även att det endast skedde cirka en gång av tio, och det anser vi är alldeles för lite för att målet ska anses vara uppfyllt. Dessutom tyder empirin på att det inte fanns någon mänsklighet överhuvudtaget utan att personalen endast var där för att vakta och djävlas så mycket som möjligt med de intagna.

I Kriminalvården samarbetar vi för effektivitet

Då tolkningen kring effektivitet i denna uppsats är att insatser ska ges på rätt sätt och i rätt tid är det svårt att tolka det delmålet på annat sätt än att Kriminalvården inte är effektiva enligt KRIS Halmstad. Det då empirin visar på att personalen exempelvis varken kunde ge en fullgod rehabiliteringsplan, förebygga bråk eller kriminalitet på anstalterna. Det framkom att det förekom mycket kriminalitet på anstalterna utan att de anställda kunde kontrollera eller förhindra det. Empirin visar att delar av KRIS Halmstad anser att ordet kriminalvård var missvisande, att det borde heta kriminalförvaring istället, vilket visar på ett misslyckande att

uppfylla en av Kriminalvårdens huvuduppgifter, vilket är att rehabilitera de intagna till ett laglydigt liv. Därmed tolkar vi inte att Kriminalvården uppfyller delmålet effektivitet enligt KRIS Halmstad.

I Kriminalvården samarbetar vi för säkerhet

Kriminalvården ger bland annat korrekta riskbedömningar, rutiner för att hantera hot och våld mellan intagna, kontrollåtgärder för narkotikafria fängelser och insatser som förhindrar brott inifrån anstalterna som några exempel på hur säkerheten finns med i det dagliga arbetet. Empirin visar på att personalen varken kunde förebygga eller lösa konflikter mellan de intagna. Dessutom framkom att personalen inte kunde förhindra kriminalitet inne på anstalterna. Empirin visar även på att personalen inte hade någon kontroll över konflikter utan att det skedde mycket bakom personalens rygg. Det enda personalen gjorde vid konflikter var att förflytta de intagna. Trots att en av de intervjuade ansåg att detta gjorde konflikterna värre, kan det tolkas som att Kriminalvården uppfyller delen att de ska ha rutiner för att hantera hot och våld mellan de intagna. Dock räcker inte det för att delmålet säkerhet i värdegrunden ska vara helt uppfyllt enligt KRIS Halmstad, det är endast en ytterst liten del av detta delmål som är uppfyllt.

I Kriminalvården samarbetar vi för positiv påverkan

Tolkningen av positiv påverkan i uppsatsen är visionen "Bättre ut", som bygger på att de intagna ska ha en bättre chans att förändra sina liv efter avtjänat straff. Dessutom ska förtroendet för Kriminalvården öka bland de intagna. Empirin visar att personalen behandlade de intagna dåligt och respektlöst. Det framkom även att det endast var en av tio som försökte hjälpa dem på riktigt. Empirin visar dessutom att personalen djävlandes med de intagna utan vilja att hjälpa till och engagera sig. Kriminalvården är inte det som påverkat de före detta intagna att vilja förändra sig och leva laglydigt. Kriminalvården har dessutom inte tillgodosett de intagnas behov för en lyckad rehabilitering. Empirin tyder på att de intagna på anstalterna själva fick arbeta för att få en rehabiliteringsplan och att det krävdes tur vid tilldelandet av handledare då fåtalet är villiga att hjälpa till och engagera sig, att det hör till ovanligheten. Ett sådant beteende kan knappast tolkas öka förtroendet för Kriminalvården eller ge en positiv påverkan.

Vårt arbete ger klienterna möjligheter till utveckling och förändring. Vi är tydliga och korrekta samt goda förebilder

Som det är beskrivet i stycket ovan så anser vi inte att Kriminalvården har lyckats ge klienterna möjligheter till utveckling och förändring. Det som sagt för att empirin visar att Kriminalvården inte lyckades tillgodose de före detta intagnas behov för en lyckad rehabilitering. Vi anser dock att empirin tyder på att det fanns tydliga rutiner och att Kriminalvården därmed har lyckats med att vara tydliga. Däremot lyckades de inte med att vara goda förebilder, då empirin visar på att de före detta intagna inte blev bemötta på ett bra sätt av personalen. Delmålet har en ytterst svag måluppfyllelse enligt KRIS Halmstad, då det endast är en liten del av hela delmålet som är uppfyllt.

Klientarbetet bygger på kunskap, smidighet och inlevelse utan avkall på den egna integriteten

Empirin visar att det fanns en "vi och de"-känsla, samt att personalen inte engagerade sig. Därmed har personalen sannolikt inte gett avkall på den personliga integriteten. Det gör att en liten del av det här delmålet kan anses uppfyllt, men då arbetet sker utan inlevelse är det en ytterst liten del. Att försöka motverka de intagna, så som är beskrivet i empirin, kan heller inte tolkas som att personalen är smidig. Huruvida arbetet sker med kunskap eller ej kan vi inte kommentera, för att kommentera det hade någon ur personalen behövt svara på frågan. Då det

inte var möjligt får vi betrakta den här frågan som obesvarad, men det är en såpass liten del av värdegrunden att det inte påverkar resultatet nämnvärt. Dessutom är det inte personalens åsikter som undersöks i den här uppsatsen.

Vi känner ansvar för och är stolta över vårt samhällsuppdrag och är lojala med verksamhetens syfte och mål

Att verkställa straff och påverka de intagna så att de inte begår fler brott är Kriminalvårdens viktigaste uppdrag enligt dem själva. Dessutom värnar de om en human människosyn i deras arbete, och de intagna på anstalterna ska känna sig trygga och ska inte kunna utföra kriminella handlingar när de är intagna på anstalterna. Vi anser inte att denna delen av värdegrunden är uppfylld enligt KRIS Halmstad eftersom att Kriminalvården varken lyckades tillgodose de före detta intagnas behov för en lyckad rehabilitering, påverka dem att vilja leva laglydigt, hade en human människosyn i deras arbete eller förhindra kriminella handlingar inne på anstalterna. Vi kan dock inte veta om personalen känner ansvar för och är stolta över deras samhällsuppdrag, eftersom att vi inte har intervjuat någon personal. Men däremot är de inte lojala med verksamhetens syfte och mål enligt KRIS Halmstad.

Vi känner engagemang och delaktighet i arbetet och förstår den egna arbetsinsatsens betydelse för helheten

Det som beskrevs under empirin är att det är väldigt få av de som arbetar på anstalterna som engagerar sig i arbetet med de intagna. I empirin nämndes att endast en person ur personalen engagerade sig. Det beskrevs dessutom att personalen var alltför styrd, att allting var centraltstyrt och att det minskade möjligheten för personalen att engagera sig. Det är dock svårt att vara säkra på om de kände engagemang men var för styrda för att visa det eller om personalens beteende berodde på lågt engagemang. Vi kan heller inte med säkerhet svara på om personalen förstod deras betydelse för helheten. Men enligt KRIS Halmstad engagerar sig inte personalen.

Vi utför vårt arbete så att förtroendet för Kriminalvården stärks

Då empirin visar att det inte fanns något förtroende för Kriminalvården, och att förtroendet dessutom sjönk efter de före detta intagnas tid på anstalterna är detta delmålet inte uppfyllt enligt KRIS Halmstad.

Målöverensstämmelse värdegrunden

Målöverensstämmelse enligt Vedungs måluppfyllelsemodell är besvarandet av frågan; "I vilken grad har målen blivit uppfyllda?", och enligt KRIS Halmstad är värdegrunden som helhet inte uppfylld till någon grad alls. Det eftersom inget delmål i värdegrunden som är helt uppfyllt. Det enda vi anser är uppfyllt är att de var tydliga med vad som gällde, att de inte gjorde avkall på sin egna integritet i sitt arbete samt att de hade en rutin vid konflikter. De tre delarna är inte ett helt delmål, utan endast tre små delar av tre olika delmål. Eftersom att det inte finns något delmål som är helt uppfyllt, samt sex delmål som inte är uppfyllda överhuvudtaget, kan måluppfyllelsen ses som obefintlig.

Tabell 1 - måluppfyllelse Halmstad

Delmål:	Uppfyllt	Delvis uppfyllt	Ej uppfyllt
Kvalitet			X
Effektivitet			X
Säkerhet		X	
Positiv påverkan			X
Utveckling, förändring, tydliga och korrekta samt goda förebilder		X	
Kunskap, smidighet, inlevelse utan avkall på integriteten		X	
Ansvar för samhällsuppdrag, lojala med verksamhetens syfte och mål			X
Engagemang och delaktighet			X
Förtroendet stärks			X

Fotnot: Tabellen visar en sammanfattning av KRIS Halmstads uppfattning av delmålen måluppfyllelse.

5.2 Mätning av målöverensstämmelse KRIS Kalmar

Då intervjuperson 6 endast varit intagen på anstalt innan implementeringen av värdegrunden inkluderas inte dennes svar i målöverensstämmelsen, bortsett från en liten del av ett delmål då han idag har ett samarbete med Kriminalvården. Värdegrunden analyseras först del för del, för att en måluppfyllelsebeskrivning av varje delmål ska kunna genomföras. Till sist sammanfattas dessa för att möjliggöra en utvärdering gällande KRIS Kalmars åsikter kring uppfyllandet av värdegrunden.

I Kriminalvården samarbetar vi för kvalitet

I empirin finns beskrivet att de före detta intagna till en början uppfattades som nöjda med hur de blev bemötta av Kriminalvårdens personal, och kvalitetmålet verkade vara uppfyllt. Vid mer ingående undersökning förändrades dock uppfattningen något. Empirin visar att en av intervjupersonerna fortfarande uppfattade att han blev väl behandlad, förutsatt att han var trevlig mot personalen. Undantaget var dock två anstalter där en majoritet av personalen beskrevs som människor som valt fel yrke. Även svaren från den andra intervjupersonen förändrades något. Då empirin visar att endast tre eller fyra av tio ur personalen bemötte de intagna bra och att de hanterade vissa känsliga situationer opassande anser vi att måluppfyllelsen minskar. Vi tolkar därmed att Kriminalvården inte helt misslyckas med kvalitetmålet men att det inte kan anses helt uppfyllt då det är blandade svar i empirin.

I Kriminalvården samarbetar vi för effektivitet

Då tolkningen av effektivitet i denna uppsats är att rätt insatser ska ges på rätt sätt och i rätt tid kan det tolkas som att empirin visar att Kriminalvården till viss del är effektiva. Det för att det framkom att personalen kunde lösa och förebygga konflikter, samt hjälpa till med rehabilitering när de intagna bad om hjälp. Dock framkom att de inte kunde förebygga kriminella handlingar, utan att det pågick i hög grad. Att empirin visar på att personalen kunde lugna ned de intagna vid konflikter kan även det tolkas som att de, till viss del, var effektiva. Dessutom kan Kriminalvården tolkas ha tillgodosett behoven för en lyckad rehabilitering, när de intagna själva bad om det. Empirin tyder på att det skedde mycket kriminella handlingar på anslaterna. Då Kriminalvården lyckades tillgodose behovet för en lyckad rehabilitering samt att de kunde förebygga och lösa konflikter anser vi att Kriminalvården enligt KRIS Kalmar är effektiva. Dock är denna måluppfyllelsen svag, det för att empirin visar att det förekom mycket kriminalitet på anstalterna som personalen inte kunde förebygga.

I Kriminalvården samarbetar vi för säkerhet

Då Kriminalvården nämner korrekta riskbedömningar, rutiner för att hantera hot och våld mellan intagna, kontrollåtgärder för narkotikafria fängelser samt insatser som förhindrar brott inifrån anstalterna som några exempel på hur säkerheten finns med i det dagliga arbetet anser vi inte att de har uppfyllt delmålet säkerhet helt enligt KRIS Kalmar. Det för att de inte lyckades förebygga kriminalitet och narkotikabrott. Dock har de inte heller misslyckats med delmålet eftersom att empirin visar att personalen kunde lösa och förebygga konflikter. De hade även rutiner för att hantera hot och våld mellan de intagna. Detta delmålet har därmed en svag måluppfyllelse enligt KRIS Kalmar.

I Kriminalvården samarbetar vi för positiv påverkan

Enligt empirin lyckades Kriminalvården tillgodose rehabiliteringsbehovet när de före detta intagna bad om hjälp. Det innebär att Kriminalvårdens "Bättre ut" kan anses ha fungerat i de här fallen. Positiv påverkan tolkades även innehålla förtroendet för Kriminalvården. Empirin visar att förtroendet för Kriminalvården inte ökade, men det hade inte heller minskat. Empirin visar på uppfattningen att det var något fel överlag med det förebyggande arbetet gällande kriminalitet, vilket kan tolkas som kritik mot Kriminalvården. Dock ansågs inte Kriminalvården vara problemet. Delmålet innebär även att personalen ska arbeta klientnära vilket inte alla i personalen gjorde. När de intagna fick handläggare som skulle hjälpa dem minskade personalens engagemang och de arbetade inte lika klientnära som de gjorde innan. Därmed tolkar vi att delmålet gällande positiv påverkan är uppfyllt, dock med viss reservation då förtroendet inte ökat.

Vårt arbete ger klienterna möjligheter till utveckling och förändring. Vi är tydliga och korrekta samt goda förebilder

Empirin visar att Kriminalvården tillgodosåg behoven för en lyckad rehabilitering, och att de hjälpte dem mycket när de intagna själva ville ha hjälp. Det kan tolkas som att avvaktandet med insatserna tills de intagna själva ville ha dem är något positivt. Dels kan de inte hjälpa någon som inte vill bli hjälpt, men det kan även tolkas som att det kan bli motsatt effekt om insatserna kommer för tidigt när personen ifråga inte är redo. Vi anser därför att Kriminalvården lyckas med att ge klienterna möjligheter till utveckling och förändring. Empirin visar att det fanns tydliga rutiner och att de intagna visste vad som gällde inne på anstalterna, därmed kan det även tolkas som att Kriminalvården är tydliga enligt KRIS Kalmar. Empirin visar en viss ambivalens gällande bemötandet från personalen. De kunde anses bemöta de intagna på ett bra sätt men det fanns även de som inte borde arbeta inom

Kriminalvården. Det framkommer även att det enbart var ungefär tre till fyra personer av tio som bemötte de intagna på ett bra sätt. Dessutom framkom att personalen hanterade vissa situationer på ett sätt som kunde innebära att den utsatte intagen kunde känna sig förnedrad. Därför anser vi inte att Kriminalvården är korrekta och goda förebilder. Detta delmål anser vi är delvis uppfyllt enligt KRIS Kalmar, eftersom att Kriminalvården ger klienterna möjligheter till utveckling och förändring, samt att de är tydliga. Dock leder deras misslyckande med att vara korrekta och goda förebilder till att måluppfyllelsen är svag.

Klientarbetet bygger på kunskap, smidighet och inlevelse utan avkall på den egna integriteten
Empirin visar på att personalen kunde hantera situationer på ett sätt som gjorde att det kändes förnedrande. Detta kan inte tolkas som att de är smidiga. Dessutom framkom att de intagna efter 2006 inte längre kunde prata med alla i personalen, utan var tvungna att gå till deras handläggare med frågor. Detta kan tolkas som att det blir mindre smidigt för de intagna. Empirin tyder på att det fanns ett fåtal i personalen som hade inlevelse, dock tycker inte vi att det räcker för att det ska anses som uppfyllt. Intervjuperson 6 har inte suttit på anstalt efter 2006, men han har idag ett samarbete med Kriminalvården, och han uppfattar det som att de idag har tagit bort relationen mellan intagna och personal helt och hållet på grund av sitt säkerhetstänk. Han uttryckte att den bästa säkerheten är relationen mellan människor, men att det nu är helt borttaget. Detta kan dock tolkas som att personalen inte har gjort avkall på den egna integriteten, och Kriminalvården lever i sådana fall upp till den delen av delmålet. Vi kan inte med säkerhet veta ifall klientarbetet bygger på kunskap eftersom att vi inte har intervjuat någon personal. Det har däremot ingen betydelse för KRIS Kalmars uppfattning av måluppfyllelsen. Vi anser inte att detta delmål är helt uppfyllt, eftersom att det endast är en liten del av det som är uppfyllt.

Vi känner ansvar för och är stolta över vårt samhällsuppdrag och är lojala med verksamhetens syfte och mål

Att verkställa straff och påverka de intagna så att de inte begår fler brott är Kriminalvårdens viktigaste uppdrag enligt dem själva. Dessutom värnar de om en human människosyn i deras arbete, och de intagna på anstalterna ska känna sig trygga och ska inte kunna utföra kriminella handlingar under deras tid på anstalt. Vi anser inte att Kriminalvården uppfyller denna delen av delmålet fullt ut eftersom att empirin visar på en hög grad av kriminalitet inne på anstalterna. Dessutom var det långt ifrån alla i personalen som hade ett humant synsätt i deras arbete. Dock visar empirin att Kriminalvården lyckades tillgodose behovet för en lyckad rehabilitering, och därför har de inte misslyckats helt med detta delmål. Vi anser därmed att det finns en svag måluppfyllelse av detta delmål. Vi kan inte veta om personalen känner ansvar för och är stolta över deras samhällsuppdrag, då personalens åsikter inte inkluderats i denna uppsatsen.

Vi känner engagemang och delaktighet i arbetet och förstår den egna arbetsinsatsens betydelse för helheten

Vi uppfattar att det finns ett engagemang enligt KRIS Kalmar, dock framkommer att få i personalen engagerar sig mer än vad arbetet kräver. En av intervjupersonerna angav att det var Kriminalvården som rekommenderade att han skulle åka till en behandlingsanstalt vilket kan tyda på engagemang. En handläggare beskrevs ha engagerat sig, även om vissa saker tog lång tid att få svar på. Vi anser däremot inte att det är lång tid när det tar en till två veckor att få beslut gällande skolgång. Kritik är dock att empirin beskriver att det var vissa ur personalen som inte höll det de lovade. Att de intagna hänvisades till sin handläggare vid frågor kan ha inneburit att engagemanget från personalen i stort även minskade. Däremot är det flertalet intagna på en anstalt och det kan vara svårt för personalen att veta allt om samtliga intagna.

Att handläggarna då får färre intagna som de ska veta mycket information kring bör öka chansen för att samtliga intagna har någon som engagerar sig just i deras tid på anstalten. Det bygger dock på att det är rätt människor på rätt arbetsplats, vilket det inte alltid varit enligt empirin. Det är så pass lite kritik mot personalens engagemang att vi anser att det finns en måluppfyllelse gällande engagemang och delaktighet enligt KRIS Kalmar. Angående om personalen förstår den egna arbetsinsatsens betydelse för helheten går inte att besvara genom vår empiri, då vi inte undersöker personalens åsikter.

Vi utför vårt arbete så att förtroendet för Kriminalvården stärks

I empirin framkommer att de intervjuade inte hade reflekterat över om de har ett förtroende för Kriminalvården eller inte. Men det var ingen av dem som uttryckte att förtroendet för Kriminalvården stärktes, därmed är detta delmålet inte uppfyllt enligt KRIS Kalmar.

Målöverensstämmelse värdegrund

Målöverensstämmelse enligt Vedungs måluppfyllelsemodell är besvarandet av frågan; "I vilken grad har målen blivit uppfyllda?", och enligt KRIS Kalmar är värdegrunden som helhet delvis uppfylld, dock är denna måluppfyllelse svag. Vi anser att det är två av nio delmål som är nästintill helt uppfyllda, och sex till som är delvis uppfyllda. Gällande de delmålen som är delvis uppfyllda skiljer sig måluppfyllelsens styrka markant. Vissa är nästintill helt uppfylla, och andra är nästintill obefintligt uppfyllda och bidrar därmed inte till måluppfyllelsen av värdegrunden. Det är endast ett av nio delmål som inte är uppfyllt alls.

Tabell 2 - måluppfyllelse Kalmar

Delmål:	Uppfyllt	Delvis uppfyllt	Ej uppfyllt
Kvalitet		X	
Effektivitet		X	
Säkerhet		X	
Positiv påverkan	X		
Utveckling, förändring, tydliga och korrekta samt goda förebilder		X	
Kunskap, smidighet, inlevelse utan avkall på intergriteten		X	
Ansvar för samhällsuppdrag, lojala med verksamhetens syfte och mål		X	
Engagemang och delaktighet	X		
Förtroendet stärks			X

Fotnot: Tabellen visar en sammanfattning av KRIS Kalmars uppfattning av delmålen måluppfyllelse.

5.3 Effektmätning KRIS Halmstad

I effektmätningen kommer samtlig empiri från KRIS Halmstad inkluderas. Enligt Vedung är effektmätning i måluppfyllelsemodellen besvarandet på om resultatet beror på insatsen, och eftersom att värdegrunden inte uppfylls enligt KRIS Halmstad kan ingen effektmätning genomföras. Det som dock är intressant är att förhållandena inom Kriminalvården, enligt empirin, har försämrats. Allting försämrades efter 2006, bortsett från graden av kriminella handlingarna, dock förbättrades de inte heller.

Empirin visar att personalen innan 2006 bemötte de före detta intagna på ett bra sätt och att det sällan uppstod problem med personalen. Dessutom tyder empirin på att det fanns personal som var villig att hjälpa till, men även att det fanns personal som inte borde jobba med människor. Det största problemet var att det var för topstyrt. Dessutom uttrycktes i empirin att det inte fanns lika stora problem med exempelvis konfliktlösningarna, som det fanns efter 2006. Att empirin visar på att intervjuperson 3 hade en bättre syn på Kriminalvården än vad intervjuperson 2 hade kan tolkas som att det har blivit sämre efter implementeringen av värdegrunden. Detta för att intervjuperson 3 var intagen på anstalt innan implementeringen och intervjuperson 2 var intagen efter. Dessutom framkom det i empirin att Kriminalvården nu för tiden behandlar människor sämre än vad de gjorde förr.

5.4 Effektmätning KRIS Kalmar

I effektmätningen kommer samtlig empiri gällande KRIS Kalmar att inkluderas. Eftersom att det finns en måluppfyllelse enligt KRIS Kalmar, trots att den är svag, kan en effektmätning genomföras. Empirin visar på att bemötandet från personalen varken har försämrats eller förbättrats. Dock framkom även att personalen lät de intagna göra i princip vad som helst innan 2006 men att det förändrades efter. Empirin kan tolkas som att det var mer humant innan 2006 då en av de före detta intagna uttryckte att det var mer humant för att personalen struntade i de intagna, vi tycker dock att detta är mindre humant och att det därför har blivit mer humant efter 2006. I empirin framkom att bemötandet och humaniteten från personalen har blivit sämre efter 2006. Då intervjuperson 5 och 6 hade ungefär samma syn på hur de blev bemötta av personalen, tolkar vi empirin som att det inte har blivit bättre efter 2006. Då tolkningen av empirin är att personalens bemötande inte förbättrades efter 2006 kan det tolkas som att kvaliteten inte blev bättre efter implementeringen av värdegrunden enligt KRIS Kalmar.

I empirin framkom att personalen kunde lösa och förebygga konflikter. Intervjuperson 4 kom inte ihåg om det blev någon skillnad efter 2006. Därför kan vi varken utgå från att det blev bättre eller sämre med hjälp av intervju 4. Dock ansåg inte intervjuperson 6 att personalen kunde förebygga och lösa konflikter, men det gjorde intervjuperson 5. Empirin kan därmed tolkas som att Kriminalvården blev bättre på att lösa och förebygga konflikter efter implementeringen av värdegrunden. Empirin kan tyda på att de kriminella handlingarna sjönk något efter 2006 men att de fortfarande pågick i stor utsträckning. Det kan därmed tolkas som att det blev något bättre efter implementeringen, men enbart marginellt. I empirin beskrivs att Kriminalvården lyckades tillgodose de före detta intagnas behov för en lyckad rehabilitering. Det kan därmed tolkas som att effektiviteten inom Kriminalvården blev en aning bättre efter implementeringen.

Empirin visar att det innan 2006 blev en förbättring av rutinerna för att förhindra narkotika inne på anstalterna. Empirin kan tyda på att personalen blev något bättre på att lösa konflikter efter implementeringen men det kan uppfattas som marginellt. Det framkommer även att det inte var någon större skillnad gällande graden av kriminalitet innan och efter 2006 men att den kan ha sjunkit något efter Kriminalvårdens förebyggande åtgärder. Som helhet kan det tolkas som att säkerheten blev lite bättre efter implementeringen av värdegrunden.

Empirin visar på att Kriminalvården lyckades tillgodose behoven för en lyckad rehabilitering både innan och efter 2006, därmed kan vi inte säga något om implementeringens betydelse eftersom att det inte förändrades. Det innebär att positiv påverkan inte förbättrades av implementeringen av värdegrunden. Det går heller inte att kommentera något om implementeringens betydelse för delmålet gällande att Kriminalvården ska ge klienterna möjligheter till utveckling och förändring, då det såg likadant ut innan och efter 2006. Något som inte heller förändrades efter implementeringen enligt empirin var tydligheten, alla tre uppgav att det fanns tydliga rutiner. Det går därmed inte att konstatera att implementeringen hade någon betydelse för tydligheten. Eftersom att kvaliteten inte blev bättre efter implementeringen kan vi dra slutsatsen att delmålet gällande att Kriminalvården ska vara korrekta och goda förebilder inte heller blev bättre efter implementeringen. Det för att kvaliteten hänger ihop med att de ska vara korrekta och goda förebilder.

Empirin visar att viss personal efter 2006 kunde hantera situationer på ett sätt som kunde uppfattas förnedrande, vilket kan tolkas som att personalens smidighet i arbetet inte blev bättre efter implementeringen. Dessutom framkom att personalen, på grund av sitt säkerhetstänk, har tagit bort relationen mellan de intagna och personalen. Detta skapar ett "vi och dem"-tänk, vilket kan tolkas som negativt när det gäller smidighet i arbetet. Empirin visar dessutom på att de före detta intagna inte kunde ställa frågor till samtliga ur personalen efter 2006, utan de före detta intagna hänvisades istället till sina handläggare. Även det reducerar smidigheten. Därmed kan det inte tolkas som att implementeringen av värdegrunden ledde till att klientarbetet byggde på smidighet.

Empirin visar att Kriminalvården lyckades tillgodose behoven för en lyckad rehabilitering vilket medför att det kan tolkas som att de är lojala med verksamhetens syfte och mål. Dock kan det inte tolkas som att implementeringen hade någon betydelse för detta delmål eftersom att det var lika bra innan som efter 2006.

Intervjuperson 4 berättade att engagemanget blev sämre efter 2006 på grund av att det infördes handläggare. Det eftersom att det endast var handläggaren som engagerade sig, vilket medförde att de andra i personalen inte längre behövde engagera sig. Intervjuperson 6, som var intagen innan 2006, berättade att det fanns vissa i personalen som hade energi till att hjälpa till och förändra. Dessutom berättade han att han trodde att det idag är svårt för personalen att engagera sig då det finns en jargong på anstalterna som innebär att de inte ska behandla klienterna väl. Därmed kan det tolkas som att personalens engagemang och delaktighet i deras arbete inte förbättrades efter implementeringen av värdegrunden. Empirin tyder på att förtroende för Kriminalvården inte stärktes inne på anstalterna, därmed kan det inte heller tolkas som att detta blev bättre efter implementeringen.

Effektmätning enligt Vedungs måluppfyllelsemodell är om resultatet beror på insatsen, och effektmätningen i KRIS Kalmar visar att resultatet inte har berott på insatsen. Det för att det endast var två av nio delmål av värdegrunden som blev bättre efter implementeringen.

Därmed har implementeringen av värdegrunden inte haft någon betydelse enligt KRIS Kalmar.

5.5 Jämförelse mellan organisationerna

I denna jämförelse kommer samtlig empiri från både KRIS Halmstad och KRIS Kalmar att inkluderas. Då Kriminalvården är långt ifrån att uppfylla värdegrunden enligt KRIS Halmstad, och det finns en måluppfyllelse enligt KRIS Kalmar, trots att den är svag, ser vi att åsikterna skiljer sig gällande Kriminalvården. Det kan tolkas som att Kriminalvårdens starkaste sida är att de är tydliga i deras arbete, då vi fick en uppfattning om att det var i denna delen som båda KRIS-organisationerna ansåg att måluppfyllelsen var starkast. Kriminalvårdens största problem verkar vara kriminaliteten inom anstalterna. Det eftersom att samtliga intervjupersoner i båda KRIS-organisationerna ansåg att kriminalitet skedde i en hög grad. Dessutom var det den aspekten där det fanns mest enighet om hur det såg ut, vid fokus på nackdelar med Kriminalvården.

Empirin visar att ingen i KRIS Halmstad ansåg att Kriminalvården lyckades tillgodose deras behov för en lyckad rehabilitering, medan samtliga i KRIS Kalmar tyckte att de lyckades tillgodose deras behov. Det är intressant att samtliga från samma grupp tycker lika, och inte att det enbart är olika mellan olika individer. Gruppdynamiken kan därför ha en betydelse för individernas åsikter gällande Kriminalvården när de fått distans från dem. Om man kommer till en grupp som har en positiv syn på Kriminalvården kan det forma en själv till att tycka likadant. Dessutom kan åsikterna mellan grupperna skilja sig då städerna ligger på varsin sida av Sverige, och medlemmarna därmed även bör ha varit intagna på olika anstalter.

I det stora hela uppfattas det som att KRIS Halmstad har en sämre syn på Kriminalvården än vad KRIS Kalmar har. Det eftersom att det inte finns någon måluppfyllelse enligt KRIS Halmstad, och trots att måluppfyllelsen är svag finns en enligt KRIS Kalmar. Eftersom att Kriminalvården inte lyckas uppfylla delmålet kvalitet överhuvudtaget enligt KRIS Halmstad, medan det finns en liten måluppfyllelse av kvalitet enligt KRIS Kalmar, kan det tolkas som att KRIS Kalmar har blivit bättre bemötta av personalen än vad KRIS Halmstad har. Detta kan vara en stor faktor till att KRIS Halmstad har en sämre syn på Kriminalvården än vad KRIS Kalmar har. Mötet mellan människor kan ha en stor påverkan på människors helhetsbild.

Eftersom att ingen effektmätning kunde genomföras i KRIS Halmstad, samt att implementeringen inte haft någon betydelse enligt KRIS Kalmar kan en liten generalisering om att implementeringen inte haft någon betydelse dras. Dock ska denna generalisering tas med mycket stor försiktighet, då vi endast undersökt två KRIS-organisationer.

5.6 Jämförelse med den amerikanska Kriminalvården

I denna jämförelse kommer samtlig empiri från både KRIS Halmstad och KRIS Kalmar att inkluderas. Dessutom kommer utvärderingen av den amerikanska Kriminalvården att inkluderas. Den amerikanska Kriminalvården beskrivs ha förändrats över tid. Den har gått från att personalen behandlat de intagna på ett dåligt sätt och beskrivs som ett ställe dit människor förr sökte sig som inte hade många andra yrkesval. Senare har det beskrivits att det är en annan typ av människor, de med högskoleutbildning som brinner för rehabilitering, som söker sig till yrket. Slutsatsen i den amerikanska rapporten var att det var olika typer av

människor som sökte sig till yrket och inte enbart en av de två beskrivna typerna. Att det är olika typer av människor som söker sig till den svenska Kriminalvården verkar stämma då empirin tyder på olika grader av engagemang bland personalen. Några av de intervjuade personerna berättade även att personalens bemötande berodde på hur de själva bemötte personalen. Allting är inte enbart svart eller vitt och personalen kan även de ha olika bra eller dåliga dagar och vara olika toleranta gentemot de intagna beroende på hur de blir bemötta. Oavsett högskoleutbildning eller ej tror vi att en människa endast kan vara tolerant till en viss grad, om de intagna blir för otrevliga eller för respektlösa kan personalen svara med ett sämre bemötande. Empirin tyder dessutom på att det på vissa anstalter kunde förekomma personal som inte alls borde arbeta med människor. Därmed tror vi att bemötandet från personalen i stort bygger på hur de intagna bemöter dem, och inte enbart på vilken typ av människa det är som söker sig till en tjänst inom Kriminalvården.

En del empiri visar att personalen engagerade sig mindre förr i vad de intagna gjorde. Det kan bero på att det blivit mer professionellt med tydligare regler, vilket överensstämmer med vad rapporten beskriver om den amerikanska Kriminalvården. Dock beskrev en av intervjupersonerna att reglerna blev hårdare efter Malexandermorden och inte efter implementeringen av värdegrunden. Empirin tyder på att personalen, på grund av att det är så toppstyrt, har en mindre möjlighet att påverka sina egna arbetsåtgärder. Därmed tror vi att engagemanget från personalen kan uppfattas som lägre om deras roll blir för styrd av regler, trots att de kanske vill engagera sig.

De före detta intagna i Halmstad verkar tycka att det är den "gamla" typen av personer, som beskrivs i den amerikanska utvärderingen, som arbetar på anstalterna medan de i Kalmar mer lägger fokus på deras egen attityd gentemot personalen. Att majoriteten ändå tycker att det saknas en genuin vilja att engagera sig och rehabilitera kan tyda på att den förändring som beskrivs inom den amerikanska Kriminalvården inte finns på motsvarande sätt i den svenska. I den svenska Kriminalvården kan det tolkas ha blivit sämre, och en anledning kan vara att det blir allt mer toppstyrt. Personalen får, enligt empirin, inte längre utrymme att engagera sig då det inte ingår i deras arbetsuppgifter, och en önskan efter personal som engagerar sig utöver vad arbetet kräver verkar finnas. Det hade vidare varit intressant att undersöka den amerikanska Kriminalvården för att se om den förändring som beskrivs i Sverige även upplevs av de kriminella och de som tidigare varit kriminella i Amerika. I den amerikanska utvärderingen är det enbart personalen som undersökts och inte uppfattningen kring personalen. Vi tror att det kan påverka resultatet då personalen kan uppfatta att de arbetar på ett visst sätt, och de kriminella på ett annat.

6 Diskussion

En svaghet med måluppfyllelsemodellen enligt Vedung är oklarhetsargumentet. Det grundar sig i att insatsmål är otjänliga som värderingsgrunder på grund av sin dimmighet. Dock tar han upp att en lösning är att utvärderaren utvärderar målen ett för sig för att undersöka hur de uppfyllts. Därför delade vi upp värdegrunden i nio delmål för att reducera detta argument. Måluppfyllelsen av värdegrunden kunde lättare utvärderas genom att delmålen först analyserades och utvärderades.

Argumentet om strategiska motiv är en annan svaghet som Vedung belyser mot måluppfyllelsemodellen. Det grundar sig i att måluppfyllelsemodellen är inkapabel att hantera aktörernas strategiska överväganden. Men Vedung beskriver även att detta argumentet inte alltid är så träffande för att syftena kan användas som förklaringar till varför det avsedda resultatet blev som det blev. Att sakmål inte blivit uppfyllda kan bero på att dolda strategiska övertygelser egentligen varit drivkraften bakom reformen. Eftersom att Kriminalvården enligt KRIS Halmstad inte lever upp till värdegrunden, samt att de endast har en svag måluppfyllelse enligt KRIS Kalmar, är det möjligt att det ligger dolda strategiska övertygelser som drivkraft bakom implementeringen av värdegrunden. Det kan till exempel vara att det utåt sett ska se bra ut, så att Kriminalvården ska få förtroende från samhället. Dessutom berättade en anställd på en anstalt att de inte arbetade enligt värdegrunden och skrattade. Därmed stärks misstanken om att det ligger dolda strategiska övertygelser bakom implementeringen.

Toppen-ned-argumentet menar, enligt Vedung, att måluppfyllelsemodellen utgår från att exekutiven även i praktiken lydigt verkställer huvudmannens beslut. Då vi har kommit fram till att implementeringen inte haft någon betydelse enligt varken KRIS Halmstad eller KRIS Kalmar reduceras detta argument mot måluppfyllelsemodellen. Det eftersom att vi därmed inte utgick från att exekutiven även i praktiken lydigt verkställer huvudmannens beslut. Vedung beskriver dessutom att toppen-ned-argumentet emellertid är felaktigt eftersom att måluppfyllelseutvärdering inte tar för givet att förvaltning och andra genomförare också är beslutfattarnas tjänare. Han skriver att utvärderaren kan komma fram till resultatet att insatsen inte har haft någon inverkan på utfallet, och det är just det vi kommit fram till. Därmed gäller inte toppen-ned-argumentet i detta fallet.

Vår uppfattning är att personalen på anstalterna inte arbetar på det sätt som processledaren för värdegrunden beskriver, utan att det kan röra sig om det Vedung beskriver som inflation i målen. Processledaren berättar om ett initiativ till ett antal olika aktiviteter gällande värdegrunden. Vid kontakt med henne får vi uppfattningen att värdegrunden är något som Kriminalvården arbetar mycket med för att implementeringen ska lyckas i de olika delarna av Kriminalvården. Men vid kontakt med anstalterna är det en ur personalen som skrattar, när vi frågar om värdegrunden, och berättar att de inte alls arbetar med den. Det tyder enligt oss på en viss frikoppling. Det i sig kan bero på att Kriminalvården har en hög förhoppning på implementeringen av värdegrunden men att personalen, som arbetar i verksamheten, inte anser att arbetet är genomförbart. Därmed anger ledningen att det arbetas med värdegrunden medan personalen inte arbetar med den i verksamheterna. Men det kan även vara att ledningen anser att det ser bättre ut att säga att personalen arbetar efter ett tydligt styrdokument, istället för att säga att de arbetar på som vanligt trots att de blivit en myndighet

med högre krav. Därmed kan de ha satt mål som de inte tänker att de ska uppnå. Vi tror att ju mer styrda verksamheterna blir desto mindre utrymme ges personalen att agera på ett anpassat sätt efter de intagna.

De intervjuade i Kalmar angav i högre grad att personalen engagerade sig än vad de intervjuade i Halmstad gjorde. Skillnaderna i resultatet mellan organisationerna kan bero på att arbetet med värdegrunden ser annorlunda ut beroende på vilken anstalt de varit intagna på. Men eftersom att det i Kalmar endast är en svag måluppfyllelse tror vi inte att skillnaderna enbart beror på att anstalterna kan arbeta olika med värdegrunden, vi tror snarare att det handlar om personalens kapacitet att bemöta de intagna, samt de intagnas kapacitet att bemöta personalen. Liksom vi tidigare lyft är mötet mellan människor det väsentliga och inte ett styrdokument som eventuellt inte efterlevs. Om de intagna bemöter de anställda på ett otrevligt sätt tror vi att de får ett sämre bemötande än vad de som bemöter personalen på ett trevligt sätt får. Det kan även bero på att en gruppsammanhörighet anses vara av stor vikt, vilket uttryckts av de intervjuade. Att det då blir en mer homogen uppfattning gällande Kriminalvårdens arbete inom de olika KRIS-organisationerna kan bero på den kultur personerna möts av när de är med andra ur samma KRIS-organisation. Om nya personer kommer till KRIS Kalmar kan de därmed få en mer positiv bild av sitt straff, och eventuellt även se sin del i mötet mellan intagen och personal.

Resultatet kan vara något vinklat då vi enbart valt att undersöka hur de intagna uppfattat deras tid på anstalter, och inte inkluderat personalens uppfattningar. Det som framkommit är att flera svar handlar om att reglerna blivit hårdare och att det förut var mer fritt och därmed mer humant. Vi anser inte att det var mer humant, baserat på det som framkommit i empirin, när det var friare. Då tilläts de intagna göra vad de ville och de kunde bruka narkotika utan några kontroller på anstalterna. Nu är urinprov en del av rutinen på anstalter och de intagna är mer kontrollerade. Det är både på gott och på ont, det är en fin linje mellan intrång i den personliga integriteten och att försöka hjälpa människor att klara sig ur deras narkotikaberoende. Dessutom ska tiden på anstalt vara ett straff samtidigt som de intagna ska rehabiliteras. Det går därmed inte att ha hur fria regler som helst utan personal som kontrollerar de intagna.

Att vi inte intervjuade någon personal har lett till att vi inte har kunnat utvärdera tre mindre delar av värdegrunden, vilket kan ha påverkat resultatet en aning. Dessutom hade resultatet blivit mer rättvist om vi hade intervjuat personal, då båda sidorna hade fått komma till tals. Att vi intervjuade före detta intagna istället för nuvarande intagna tror vi har underlättat till att resultatet blev mindre vinklat. Det för att medlemmarna i KRIS har fått distans från Kriminalvården, och dessutom börjat leva laglydigt. Det är inte säkert att de som sitter på anstalt idag har slutat utföra kriminella handlingar, och har heller inte fått någon distans från Kriminalvården, vilket hade kunnat leda till att de endast är arga och därmed säger att allting är dåligt. Resultatet i uppsatsen är endast hur före detta intagna har upplevt sin tid i Kriminalvården, och ska inte ses som något annat än just det. Dessutom ska resultatet tas med stor försiktighet och inte generalisera hela KRIS-verksamheten, då det endast är två av 18 KRIS-organisationer som har undersökts. Det ska ses som två skilda fallstudier, men eftersom att ingen av de två organisationerna ansåg att implementeringen haft någon betydelse kan det tolkas som att det är sannolikt att den faktiskt inte haft det. Vi hade dock behövt undersöka fler organisationer för att kunna dra den här slutsatsen.

Resultatet kan även ha påverkats av vår tolkning av värdegrunden, det hade kunnat bli ett annat resultat med en annan tolkning. Dock använde vi definitioner av begreppen från

Kriminalvården, och om det inte fanns någon begreppsbeskrivning från dem tog vi Socialstyrelsens definition som också är en statlig myndighet. Därmed borde vår tolkning av värdegrunden inte skilja sig nämnvärt. Resultatet bör trots detta tas med försiktighet, då vi inte med säkerhet kan konstatera att detta är den enda rätta tolkningen.

Om det funnits tidigare forskning hade det kunnat underlätta valet av metod. Innan lämplig metod (fallstudie med kvalitativa intervjuer) valdes tog det flera dagar av sökande efter tidigare forskning samt sökande efter lämplig metod. Slutligen valdes den metod vi fann mest lämpad, men då vi inte tidigare genomfört forskning av den här magnituden hade det underlättat för oss om vi kunnat läsa hur tidigare forskning genomförts och tillämpa samma metod. Vi anser dock att fallstudie med intervjuer är en lämplig metod för att undersöka åsikter i två olika fall.

Att Kriminalvården inte har lyckats tillgodose intervjupersonerna i KRIS Halmstads behov för en lyckad rehabilitering kan tolkas som att det blir mer kostsamt för samhället både ekonomiskt och säkerhetsmässigt. Det för att brott kostar samhället pengar genom exempelvis polisarbete, advokatarbete och personal på anstalter. Därmed blir det mer kostsamt ekonomiskt om de intagna blir frisläppta och begår nya brott. Dessutom kostar det samhället pengar att ha intagna på anstalter, och om de blir intagna igen ökar kostnaderna ytterligare. Dessutom blir samhället mindre säkert om Kriminalvården inte lyckas rehabilitera de intagna.

7 Slutsats, bidrag och framtida studier

7.1 Slutsats

Syftet med uppsatsen har varit att utvärdera i vilken utsträckning Kriminalvårdens värdegrund uppfylls enligt före detta intagna, som nu är anställda i KRIS Halmstad och KRIS Kalmar, samt jämföra skillnaderna i måluppfyllelsen mellan organisationerna. Enligt KRIS Halmstad uppfylls inte Kriminalvårdens värdegrund (se Tabell 1 - måluppfyllelse Halmstad). Det finns inget delmål som, enligt KRIS Halmstad, är helt uppfyllt. Det är endast tre delmål som delvis är uppfyllda och sex delmål som inte alls är uppfyllda, och därmed anses måluppfyllelsen vara obefintlig. Enligt KRIS Kalmar uppfylls delvis värdegrunden, dock är måluppfyllelsen svag (se Tabell 2 - måluppfyllelse Kalmar). Det är två av nio delmål som är nästintill helt uppfyllda, och sex delmål som är delvis uppfyllda. Det är ett delmål som inte är uppfyllt alls enligt KRIS Kalmar. Måluppfyllelsen skiljer sig mellan KRIS-organisationerna. Att KRIS Kalmar har en bättre syn på Kriminalvården syns i att de anser att två delmål är nästintill helt uppfyllda, och KRIS Halmstad anser inte att ett enda delmål är helt uppfyllt. Likheten mellan organisationerna är att båda anser att Kriminalvården är tydliga med deras rutiner och att det i hög grad sker kriminalitet på anstalterna. Den största skillnaden är att samtliga i KRIS Kalmar anser att Kriminalvården lyckats tillgodose deras behov för en lyckad rehabilitering, medan ingen i KRIS Halmstad anser det.

Syftet har även varit att undersöka implementeringens betydelse enligt de båda KRIS-organisationerna. Eftersom att det inte finns någon måluppfyllelse enligt KRIS Halmstad kunde ingen effektmätning genomföras. Därmed tolkar vi att medlemmarna i KRIS Halmstad inte anser att implementeringen av värdegrunden har haft någon betydelse. Vi tolkar dessutom att de i KRIS Kalmar inte heller anser att implementeringen har haft någon betydelse. Eftersom att det finns en måluppfyllelse enligt KRIS Kalmar kunde en effektmätning genomföras. Men i effektmätningen framkom att det endast var två delmål av nio som blev bättre efter implementeringen år 2006, och detta är för lite för att implementeringen ska anses ha en betydelse.

Det sista syftet var att undersöka likheter i arbetssättet mellan den svenska och amerikanska Kriminalvården. Likheten mellan dessa är att det verkar som att det är olika typer av människor som söker sig till yrket. En annan likhet är att det verkar som att det både i den svenska och amerikanska Kriminalvården har blivit mer professionellt med tydligare regler.

7.2 Bidrag

Uppsatsens resultat kan vara av värde för Kriminalvården samt beslutsfattare då de uppmärksammas på åsikterna från de före detta intagna, som framkommit under utvärderingens gång. Genom att resultaten framkommer har Kriminalvården en möjlighet att förändra och intensifiera arbetet med värdegrunden, och på så sätt nå målen med värdegrunden.

7.3 Framtida studier

Då tidigare forskning är knapp, eller obefintlig, upplever vi att det finns flertalet intressanta vinklingar att fortsätta forska på. Det hade exempelvis varit intressant att fortsätta forskningen genom att undersöka om de intagnas bakgrund och grad av kriminalitet har någon betydelse för deras åsikter kring måluppfyllelsen av Kriminalvårdens värdegrund. Dessutom hade det varit intressant att inkludera åsikter från intagna som sitter på anstalt idag, samt personalens åsikter och jämföra åsikterna mellan före detta intagna, nuvarande intagna och personalen. Vi anser även att det hade varit intressant att göra en jämförelse mellan en anstalt med manliga intagna och en anstalt med kvinnliga intagna, för att undersöka om det finns skillnader i åsikterna kring måluppfyllelsen av värdegrunden mellan könen.

Källförteckning

Bryman, A. (2008). *Samhällsvetenskapliga metoder*. 2:6. uppl., Stockholm: Liber AB.

DN (2013) *Grovt våld på svenska fängelser*. <http://www.dn.se/nyheter/sverige/grovt-vald-pa-svenska-fangelser/> [2015-10-14].

Hammarberg, D. (2011). *USA:s kriminalvård har mycket att lära oss*. http://source.se/2011/10/07/usas-kriminalvard-har-mycket-att-lara-oss_71289#.VptkX_nhDIU [2016-01-17].

Hemmens, C., Stohr, M. (2000). The Two Faces of the Correctional Role: An Exploration of the Value of the Correctional Role Instrument. *International journal of offender therapy and comparative criminology*, 44(3) ss 326-349.

Intervju 1, Halmstad; Anställd KRIS Halmstad, suttit på anstalt innan och efter 2006. Intervju 2015-11-11.

Intervju 2, Halmstad; Anställd KRIS Halmstad, suttit på anstalt efter 2006. Intervju 2015-11-11.

Intervju 3, Halmstad; Anställd KRIS Halmstad, suttit på anstalt innan 2006. Intervju 2015-11-11.

Intervju 4, Kalmar; Anställd KRIS Kalmar, suttit på anstalt innan och efter 2006. Intervju 2015-11-16.

Intervju 5, Kalmar; Anställd KRIS Kalmar, suttit på anstalt efter 2006. Intervju 2015-11-16.

Intervju 6, Kalmar; Anställd KRIS Kalmar, suttit på anstalt innan 2006. Intervju 2015-11-16.

Kriminalvården Om Kriminalvården: Kriminalvården. *Om Kriminalvården*. <https://www.kriminalvarden.se/om-kriminalvarden/> [2015-10-13].

Kriminalvården Frivård (2015): Kriminalvården. *Frivård*. <https://www.kriminalvarden.se/fangelse-frivard-och-hakte/frivard/> [2015-11-27].

Kriminalvården Kriminalvårdens uppdrag (2015): Kriminalvården. *Kriminalvårdens uppdrag*. <https://www.kriminalvarden.se/om-kriminalvarden/kriminalvardens-uppdrag/> [2015-10-13].

Kriminalvården Säkerhet (2015): Kriminalvården. *Säkerhet*. <https://www.kriminalvarden.se/fangelse-frivard-och-hakte/fangelse/sakerhet/> [2015-10-22].

Kriminalvården Kriminalvårdens vision (2015): Kriminalvården. *Kriminalvårdens vision*. <https://www.kriminalvarden.se/om-kriminalvarden/kriminalvardens-uppdrag/kriminalvardens-vision/> [2015-10-22].

Kriminalvården Styrning och regelverk (2015): Kriminalvården. *Styrning och regelverk*. <https://www.kriminalvarden.se/om-kriminalvarden/styrning-och-regelverk/> [2015-11-13].

Kriminalvården (2007). *Arbetshäfte för etikarbete i Kriminalvården*. https://www.kriminalvarden.se/globalassets/om_oss/etik_och_vardegrund.pdf [2015-10-13].

KRIS Bakgrund (2015): KRIS. *Bakgrund*. <http://kris.a.se/info/bakgrund/> [2015-10-21].

KRIS Info (2015): KRIS. *Info*. <http://kris.a.se/info/> [2015-10-21].

Lisinski, S. (2009). *Hård kritik mot svenska fängelser*. <http://www.dn.se/nyheter/sverige/hard-kritik-mot-svenska-fangelser/> [2015-10-14].

Patel, R. & Tebelius, U. (1987). Om bearbetning och analys av verbal information. I Patel, R. & Tebelius, U. (red.) *Grundbok i forskningsmetodik*. Lund: Studentlitteratur, ss.116-134.

Socialstyrelsen: Socialstyrelsen. *Om effektivitet*. <https://www.socialstyrelsen.se/effektivitet/omeffektivitet> [2015-10-22].

Tracy, S. (2004). The construction of correctional officers: Layers of emotionality behind bars. *Qualitative inquiry*, vol 10, nr 4, ss. 509-533.

Vedung, E. (2009). *Utvärdering i politik och förvaltning*. 3:7. uppl., Lund: Studentlitteratur AB.

Vedung, E. (2002). Utvärderingsmodeller. *Socialvetenskaplig tidskrift*, nr 2-3, ss. 118-143.

Wigerström, E. (2013). *Kriminalvården får allvarlig JO-kritik - oacceptabelt att placera intagna i avskildhet som rutin*. <http://www.dagensjuridik.se/2013/10/kriminalvarden-far-allvarlig-jo-kritik-oacceptabelt-att-placera-intagna-i-avskildhet-som-rut> [2015-10-14].

Örnerheim, M. (2013). *Kvalitetsbegreppet i lagstiftningen inom den mänskliga sektorn - En översikt*. Linköping: Linköpings universitet.

Bilagor

Bilaga 1

Intervjufrågor intagen innan och efter 2006;

1. Berätta lite om er KRIS-organisation. Exempelvis hur många ni är, hur länge organisationen funnits och vad ni gör.
2. Berätta lite om dig själv och din tid på anstalten. Exempelvis hur länge du var på anstalten, eller hur många gånger du varit intagen.
3. Kan du förklara för oss hur det går till på en anstalt? Vad är den dagliga rutinen? Ändrades rutinen efter 2006?
4. Hur anser du att du blivit bemött av de som arbetar på anstalten? Det kan till exempel gällande bemötande vid förflyttning, isolering och måltider. Var det någon skillnad innan och efter 2006?
5. Hur anser du att de anställda kunnat lösa och förebygga konflikter? Var det någon skillnad innan och efter 2006?
6. I vilken utsträckning anser du att Kriminalvården lyckats tillgodose dina behov för en lyckad rehabilitering? Har Kriminalvården påverkat dig att vilja leva laglydigt? Var det någon skillnad innan och efter 2006?
7. Upplever du att det skedde kriminella handlingar inom anstalterna? I sådana fall, till vilken grad? Var det någon skillnad innan och efter 2006?
8. Har ditt förtroende för Kriminalvården förändrats efter din tid på anstalten? På vilket sätt? Var det någon skillnad innan och efter 2006?
9. Till vilken grad anser du att personalen agerade på ett humant sätt i deras arbete med de intagna? Kan du förklara? Var det någon skillnad innan och efter 2006?
10. Anser du att personalen var villig att hjälpa till och engagera sig? Till vilken grad? Var det någon skillnad innan och efter 2006?

Bilaga 2

Intervjufrågor intagen antingen innan eller efter 2006;

1. Berätta lite om er KRIS-organisation. Exempelvis hur många ni är, hur länge organisationen funnits och vad ni gör.
2. Berätta lite om dig själv och din tid på anstalten. Exempelvis hur länge du var på anstalten, eller hur många gånger du varit intagen.
3. Kan du förklara för oss hur det går till på en anstalt? Vad är den dagliga rutinen?
4. Hur anser du att du blivit bemött av de som arbetar på anstalten? Det kan till exempel gällande bemötande vid förflyttning, isolering och måltider.
5. Hur anser du att de anställda kunnat lösa och förebygga konflikter?
6. I vilken utsträckning anser du att Kriminalvården lyckats tillgodose dina behov för en lyckad rehabilitering? Har Kriminalvården påverkat dig att vilja leva laglydigt?
7. Upplever du att det skedde kriminella handlingar inom anstalterna? I sådana fall, till vilken grad?
8. Har ditt förtroende för Kriminalvården förändrats efter din tid på anstalten? På vilket sätt?
9. Till vilken grad anser du att personalen agerade på ett humant sätt i deras arbete med de intagna? Kan du förklara?
10. Anser du att personalen var villig att hjälpa till och engagera sig? Till vilken grad?

HÖGSKOLAN I BORÅS

Besöksadress: Allégatan 1 · Postadress: 501 90 Borås · Tfn: 033-435 40 00 · E-post: registrator@hb.se · Webb: www.hb.se